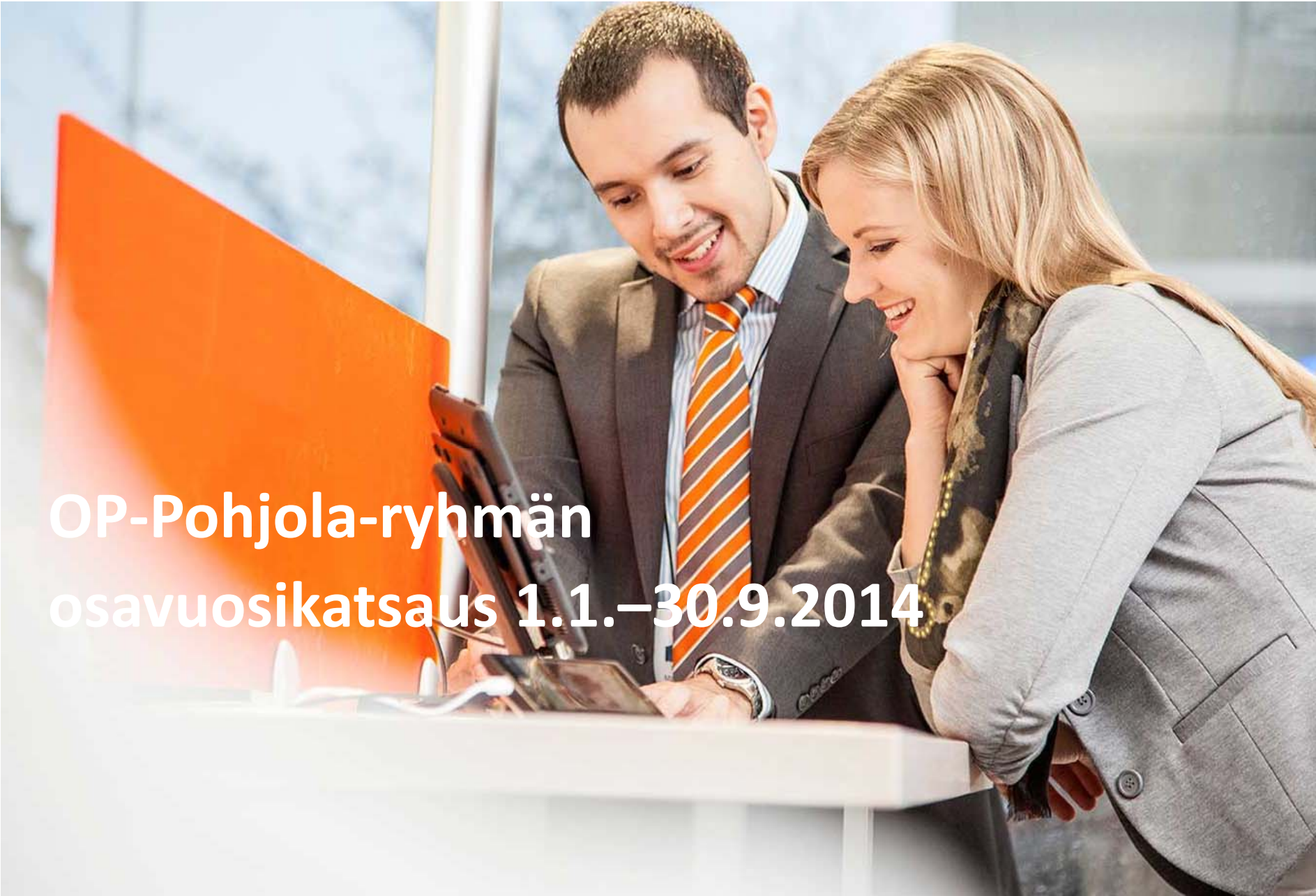

A man and a woman in business attire are looking at a tablet together. The man is wearing a dark suit, a light blue shirt, and an orange and grey striped tie. The woman is wearing a grey blazer and a patterned scarf. They are both smiling and looking at the tablet. The background is a blurred office setting with a large window.

OP-Pohjola-ryhmän osavuositikatsaus 1.1.–30.9.2014

Sisällysluettelo

- OP-Pohjola-ryhmä
- Tulos
- Vuosineljännes
- Vakavaraisuus
- Tase
- Luotot ja asiakasvarat
- Asiakkaat ja jäsenet ym
- 5-vuotistarkastelu

OP-Pohjola-ryhmä

1,4 miljoonaa omistajajäsentä

180 osuuspankkia

OP-Pohjola

Pankkitoiminta

Vahinkovakuutus

Varallisuudenhoito

OP-Pohjola-ryhmän segmenttijako

Pankkitoiminta

- Osuuspankit, Helsingin OP Pankki Oyj, OP-Korttiyhtiö Oyj ja OP-Asuntoluottopankki Oyj.
- Pohjola-konsernin pankkitoimintasegmentti
- Osuuspankkien Keskinäinen Vakuutusyhtiö

Vahinkovakuutus

- Pohjola Vakuutus Oy, Vakuutusosakeyhtiö Eurooppalainen, A-Vakuutus Oy, Seesam Insurance AS, Omasairaala Oy ja Pohjola Terveys Oy

Varallisuudenhoito

- Pohjola-konsernin varainhoitosegmentti
- OP-Henkivakuutus Oy, OP-Rahastoyhtiö Oy ja Aurum Sijoitusvakuutus Oy.

Muu toiminta

- OP-Pohjola osk, OP-Palvelut Oy, OP-Prosessipalvelut Oy ja Pohjolan konsernitoiminnot.

OP-Pohjola-ryhmän avainlukuja

	1-9/2014	1-9/2013	Muutos, %	1-12/2013
Tulos ennen veroja, milj. e	739	610	21,1	701
Pankkitoiminta	468	317	47,5	404
Vahinkovakuutus	190	162	17,7	166
Varallisuudenhoito	140	98	43,0	113
Palautukset omistajajäsenille ja OP- bonusasiakkaille	147	145	1,5	193
	30.9.2014	31.12.2013	Muutos, %	
Ydinvakavaraisuus CET1, % / Core Tier 1**	13,6	17,1	-3,5 *	
Omien varojen suhde omien varojen vähimmäismäärään (rava) **	1,79	2,19	-0,40 *	
Yli 90 päivää erääntyneet saamiset luotto- ja takauskannasta, %	0,46	0,42	0,04 *	
Pankki- ja vakuutustoiminnan yhteiset asiakkaat (1000)	1 570	1 518	3,4	

* suhdeluvun muutos

** vertailutiedot esitetty arviona 1.1.2014 voimaan tulleen sääntelyn mukaisina

Keskinäinen vastuu, talletussuoja ja sijoittajien turva

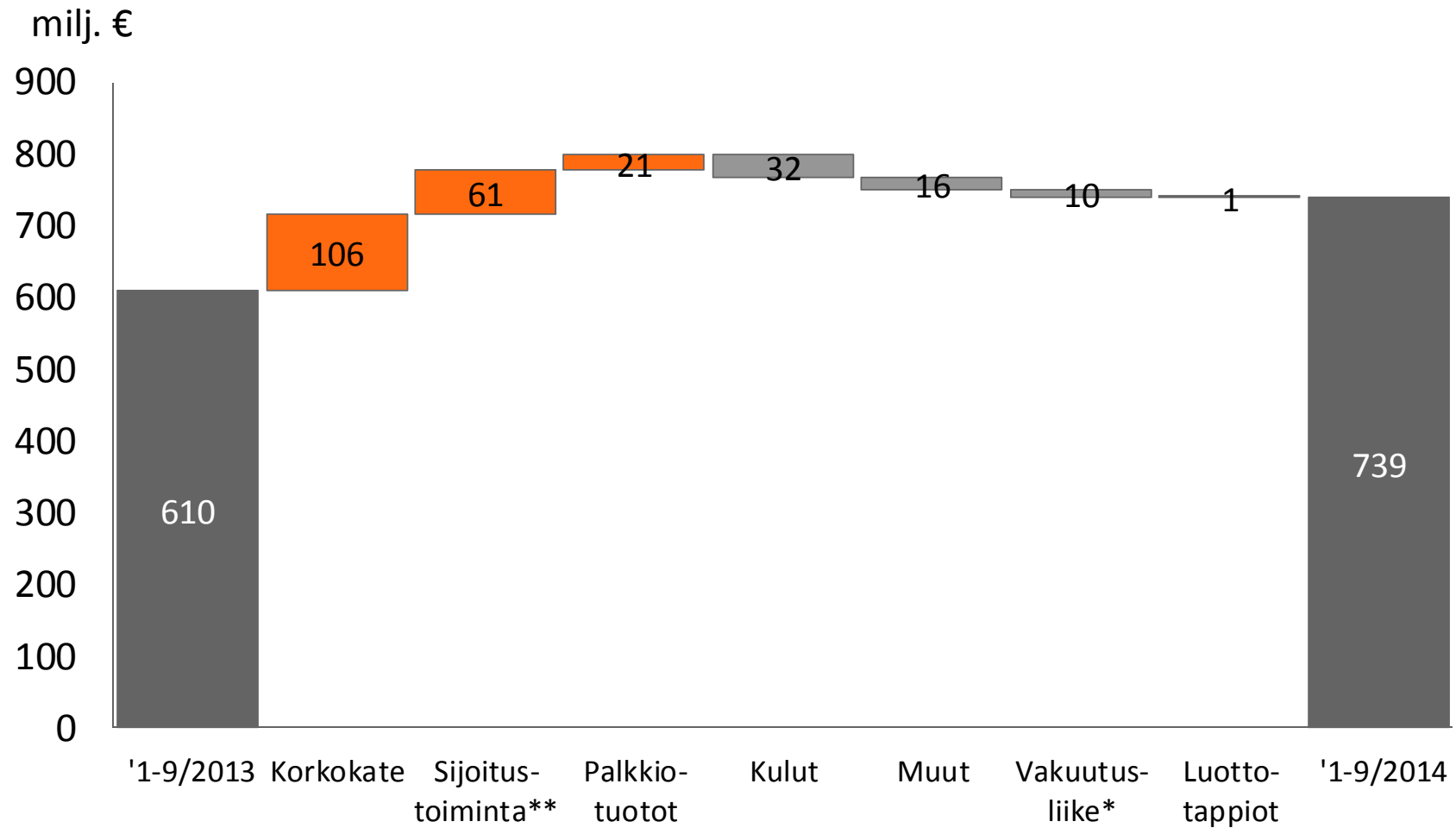
- Yhteenliittymälainsäädännön mukaisesti osuuspankkien yhteenliittymä muodostuu keskusyhteisöstä (OP-Pohjola osk), keskusyhteisön jäsenluottolaitoksista, keskusyhteisön ja jäsenluottolaitosten konsolidointiryhmiin kuuluvista yrityksistä sekä sellaisista luottolaitoksista, rahoituslaitoksista ja palveluyrityksistä, joiden äänivallasta edellä mainitut yhteisöt yhdessä omistavat yli puolet.
- Keskusyhteisön jäseniä olivat katsauskauden lopussa OP-Pohjola-ryhmän osuuspankit sekä Pohjola Pankki Oyj, Helsingin OP Pankki Oyj, OP-Asuntoluottopankki Oyj, OP-Korttiyhtiö Oyj ja OP-Prosessipalvelut Oy.
- Talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain mukaan keskusyhteisö on oikeutettu ohjaamaan jäsenluottolaitoksia ja sillä on velvollisuus valvoa niiden toimintaa. Talletuspankkien yhteenliittymää valvotaan konsolidoidusti. Keskusyhteisö ja jäsenluottolaitokset ovat laissa säädetyllä tavalla keskinäisessä vastuussa toistensa veloista ja sitoumuksista. Siten siis esimerkiksi OP-Pohjola-ryhmän vakuutusyhtiöt eivät kuulu keskinäisen vastuun piiriin.
- OP-Pohjola-ryhmään kuuluvia talletuspankkeja eli osuuspankkeja, Pohjola Pankki Oyj:tä sekä Helsingin OP Pankki Oyj:tä pidetään talletussuojan osalta yhtenä pankkina. Myös sijoittajien korvausrahastoa koskevan lainsäädännön mukaan OP-Pohjola-ryhmää pidetään korvaussuojan osalta yhtenä kokonaisuutena.

Tulos

OP-Pohjola-ryhmä

Tulos ennen veroja

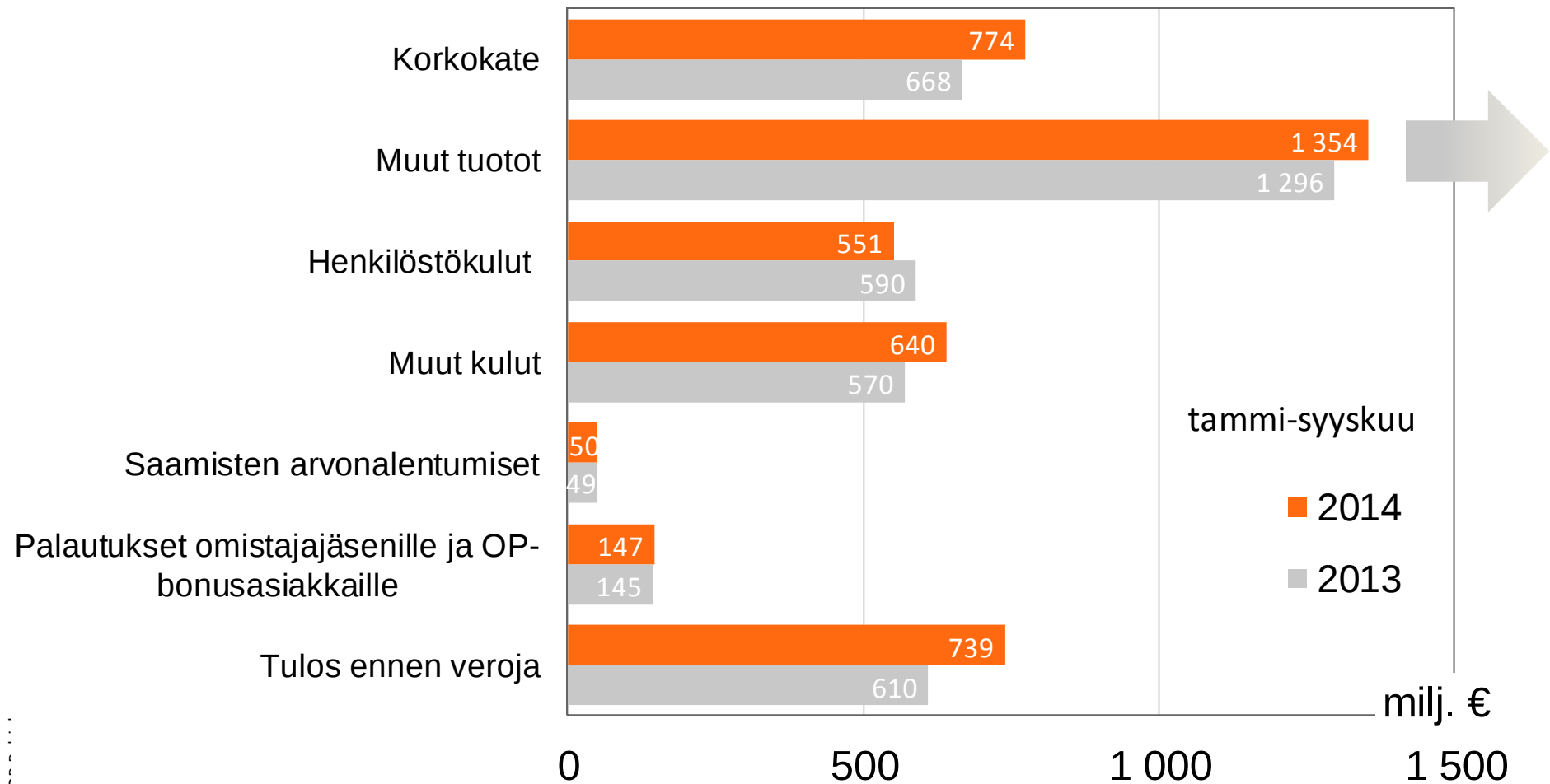

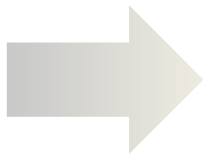
*) Henki- ja vahinkovakuutus **) Sijoitustoiminta = Henkivak. sij.tuotot (pl. vastuuvak. suojaavat johdannaiset) + Vahinkovak. sij.tuotot + Sij.toiminnan nettotuotot + Kaupankäynnin nettotuotot

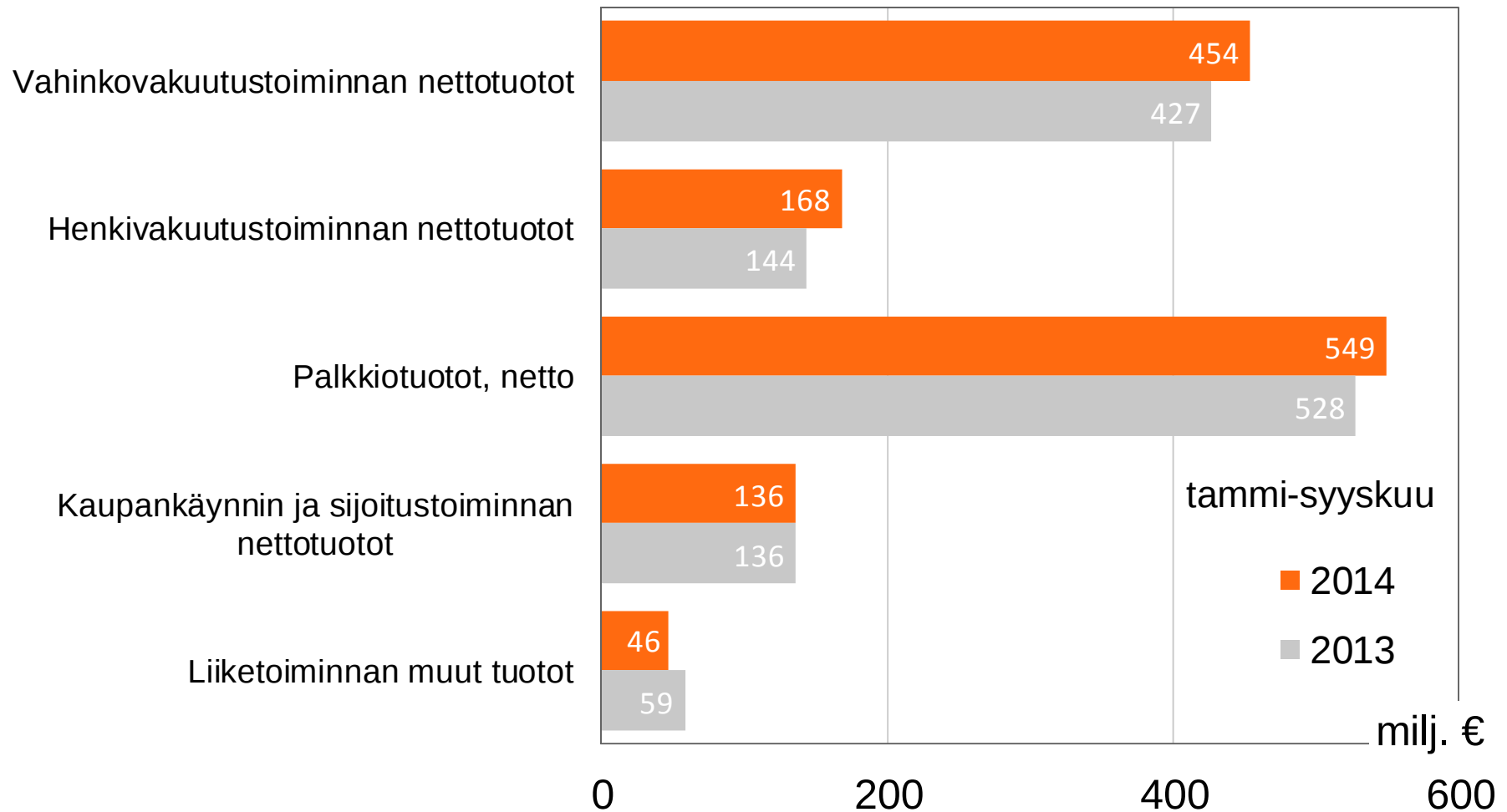
OP-Pohjola-ryhmä

Tuloslaskelman pääerät

OP-Pohjola-ryhmä Muut tuotot

OP-Pohjola-ryhmä

Tuloslaskelma

tammi-syyskuu milj. €	2014	2013	Muutos milj. e	%
Korkotuotot	2 026	1 871	155	8,3
Korkokulut	1 252	1 203	49	4,1
Korkokate	774	668	106	15,9
Saamisten arvonalentumiset	50	49	1	1,2
Korkokate arvonalentumisten jälkeen	724	618	106	17,1
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	454	427	27	6,2
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	168	144	24	16,7
Palkkiotuotot, netto	549	528	21	4,0
Kaupankäynnin nettotuotot	83	80	3	3,4
Sijoitustoiminnan nettotuotot	53	56	-3	-5,2
Liiketoiminnan muut tuotot	46	59	-12	-21,0
Henkilöstökulut	551	590	-39	-6,5
Muut hallintokulut	312	267	46	17,1
Liiketoiminnan muut kulut	328	303	25	8,2
Palautukset omistajajäsenille ja OP- bonusasiakkaille	147	145	2	1,5
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	1	2	-1	-68,4
Tulos ennen veroja	739	610	129	21,1

OP-Pohjola-ryhmä

Segmenttikohtainen tuloslaskelma

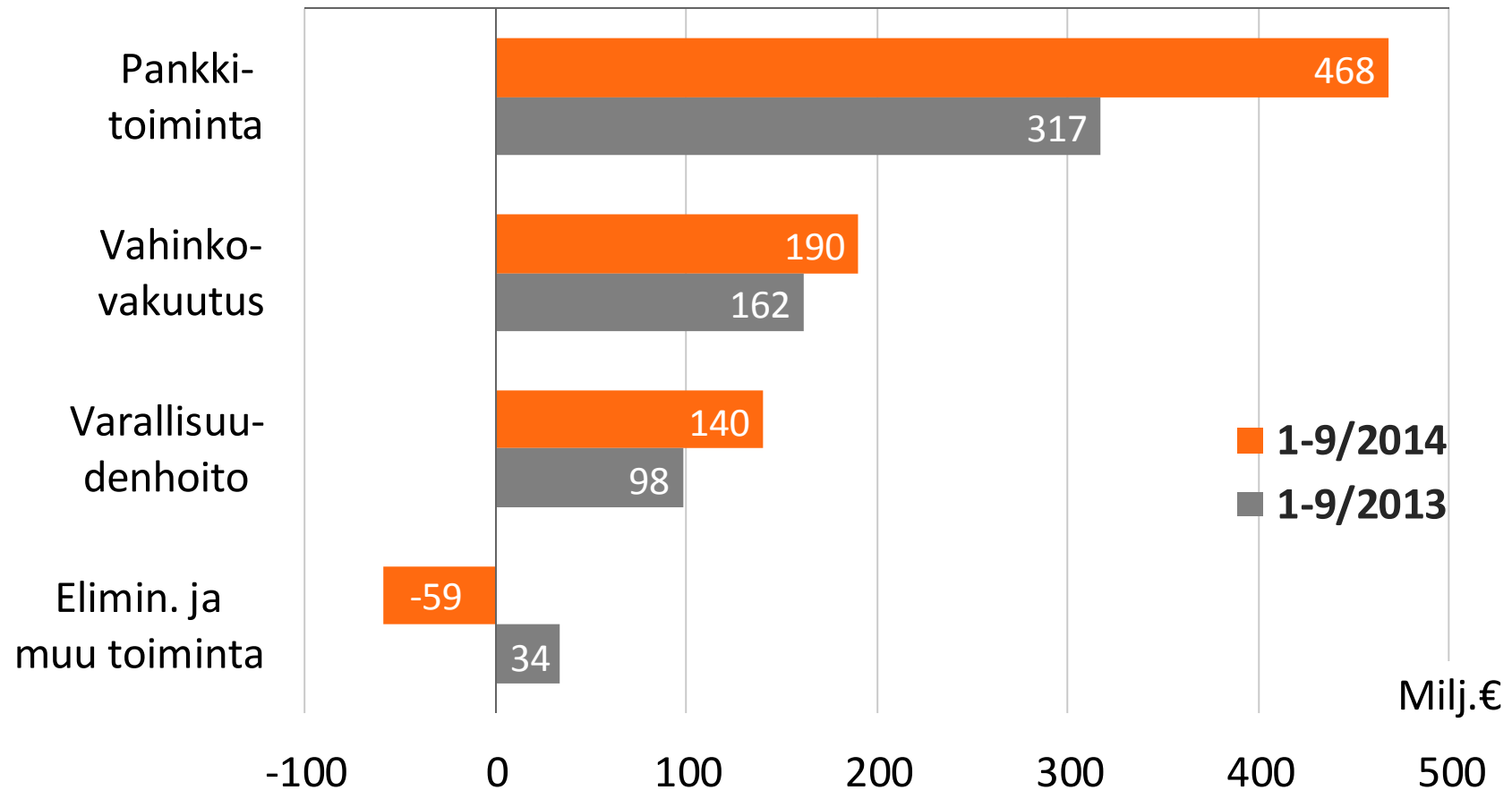
1-9/2014

milj. €	Pankki- toiminta	Vahinko- vakuutus	Varallisuus- denhoito	Elimin. ja muu toiminta	Yhteensä
Korkokate	811	-19	1	-20	774
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	0	459	0	-5	454
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	0	0	77	91	168
Palkkiotuotot, netto	501	12	125	-89	549
Muut tuotot	133	8	9	33	183
Tuotot yhteensä	1 445	461	212	10	2 128
Henkilöstökulut	340	76	17	118	551
Muut kulut	454	194	54	-62	640
Kulut yhteensä	794	270	72	56	1 192
Arvon alentumiset	50	0	0	0	50
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Palautukset omistajajäsenille	133	0	0	14	147
Tulos ennen veroja	468	190	140	-59	739

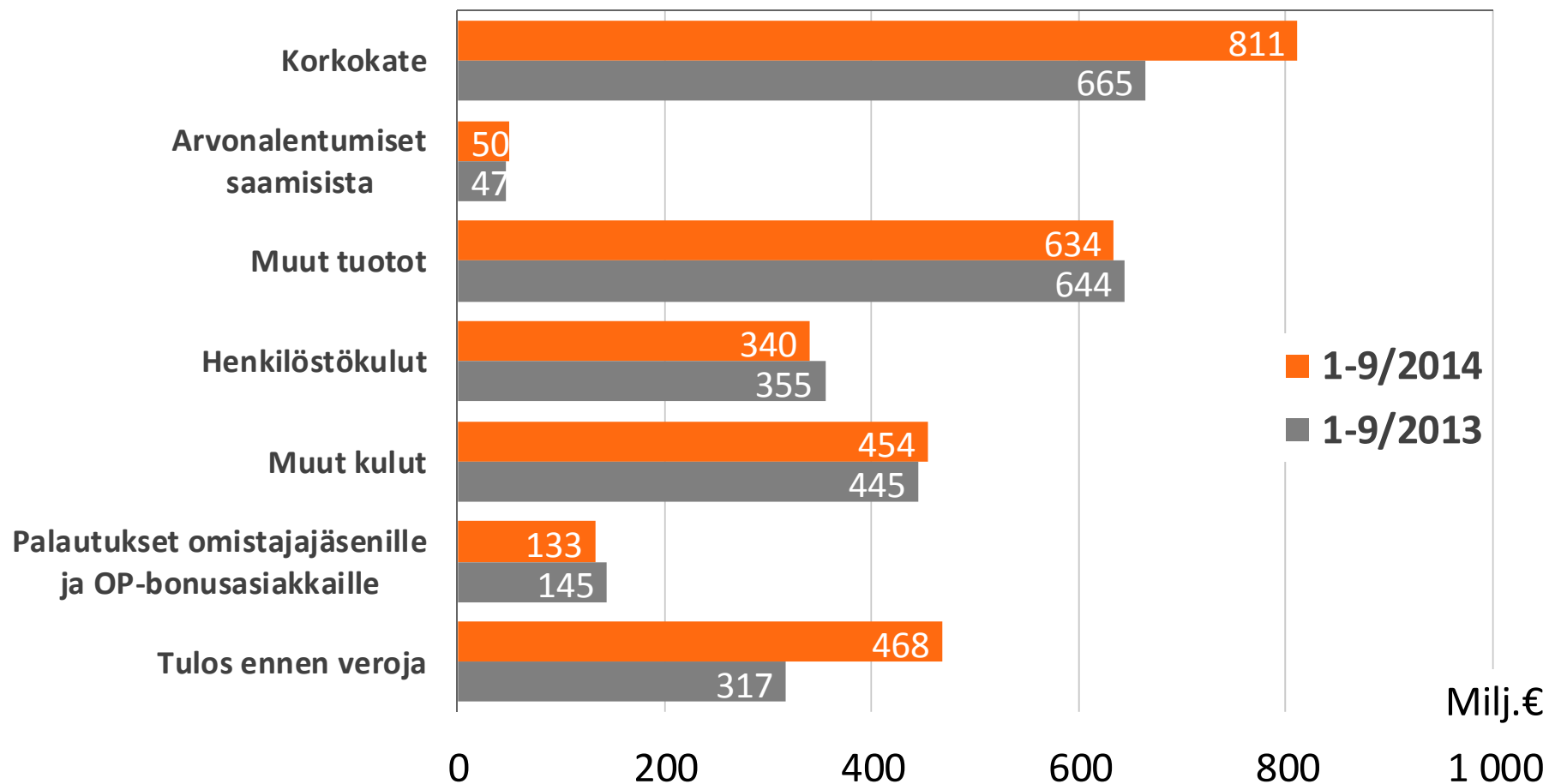
OP-Pohjola-ryhmä

Tulos ennen veroja liiketoimintasegmenteittäin

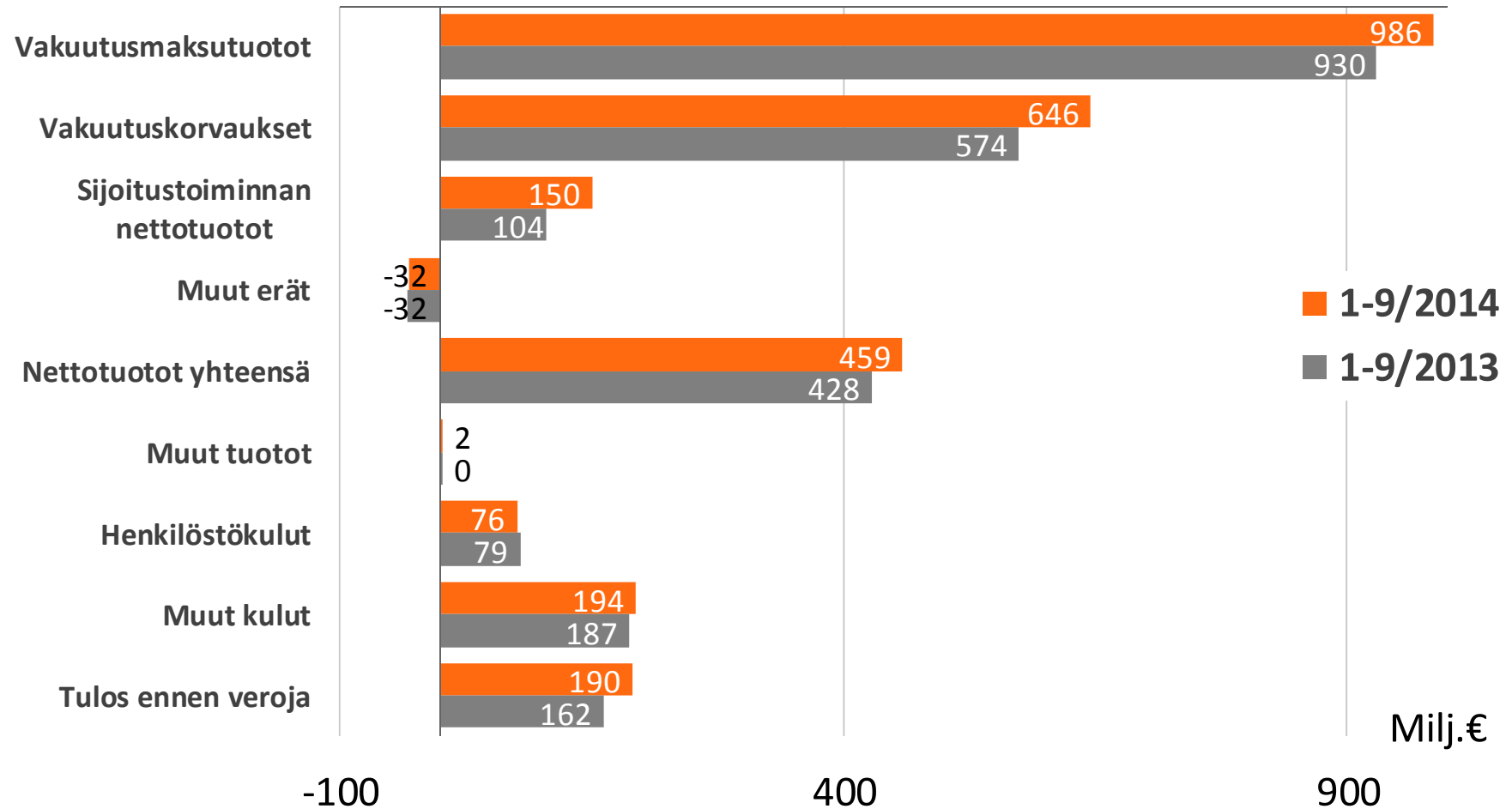
OP-Pohjola-ryhmä

Pankkitoiminta

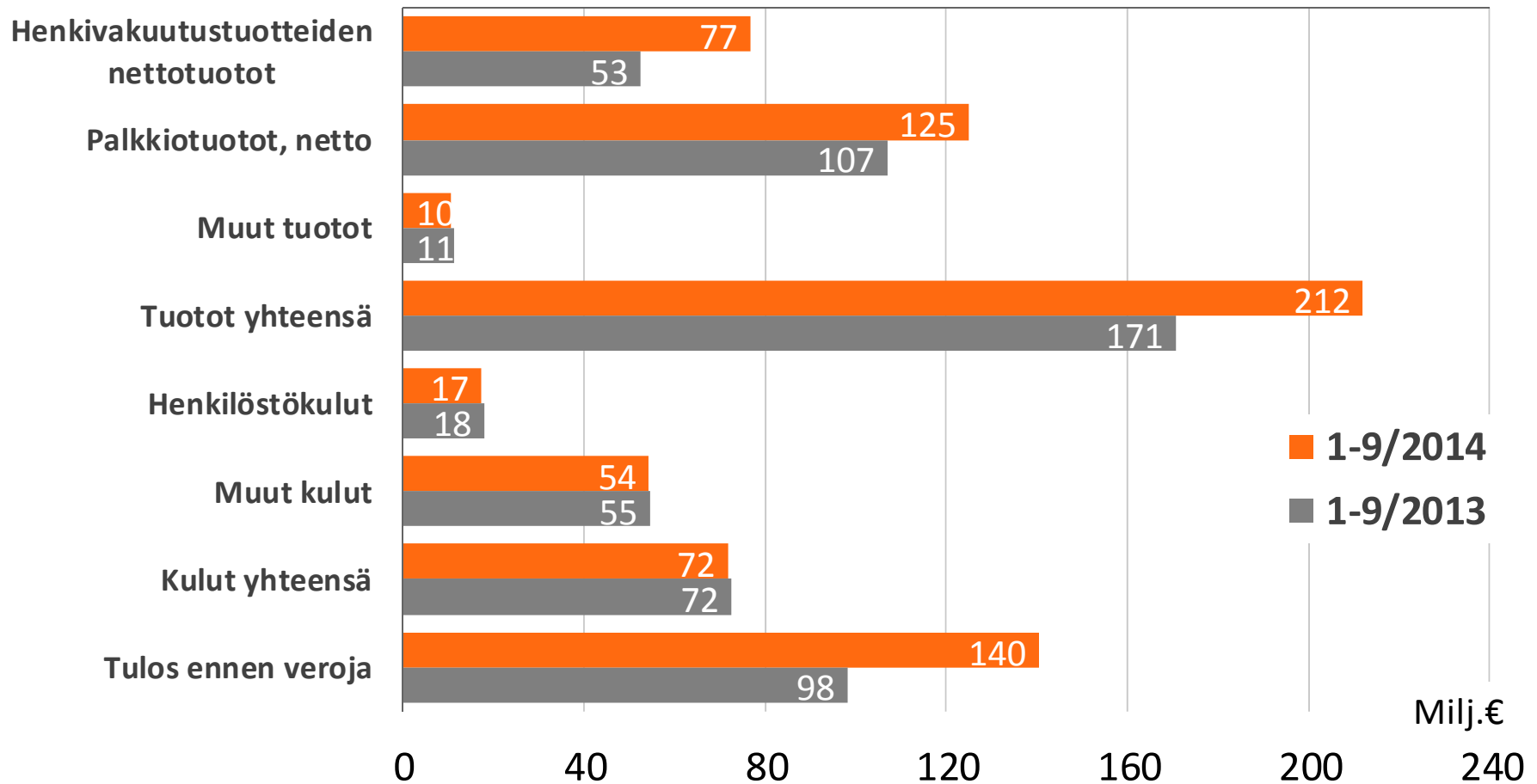
OP-Pohjola-ryhmä

Vahinkovakuutus

OP-Pohjola-ryhmä

Varallisuudenhoito

Vuosineljännes

OP-Pohjola-ryhmä

Tuloslaskelman pääerät vuosineljänneksittäin

milj. €	2013				2014			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Korkokate	215	221	232	247	251	254	269	
Muut tuotot	473	413	410	364	485	449	420	
Tuotot yhteensä	688	634	642	611	737	703	688	
Henkilöstökulut	211	203	176	202	195	190	166	
Muut kulut	187	199	184	236	225	210	205	
Kulut yhteensä	398	402	360	438	420	401	371	
Saamisten arvon alentumiset	9	23	17	34	10	23	17	
Palautukset omistajajäsenille ja OP-bonusasiakkaille	48	48	49	49	49	49	49	
Tulos ennen veroja	234	161	216	90	257	231	251	

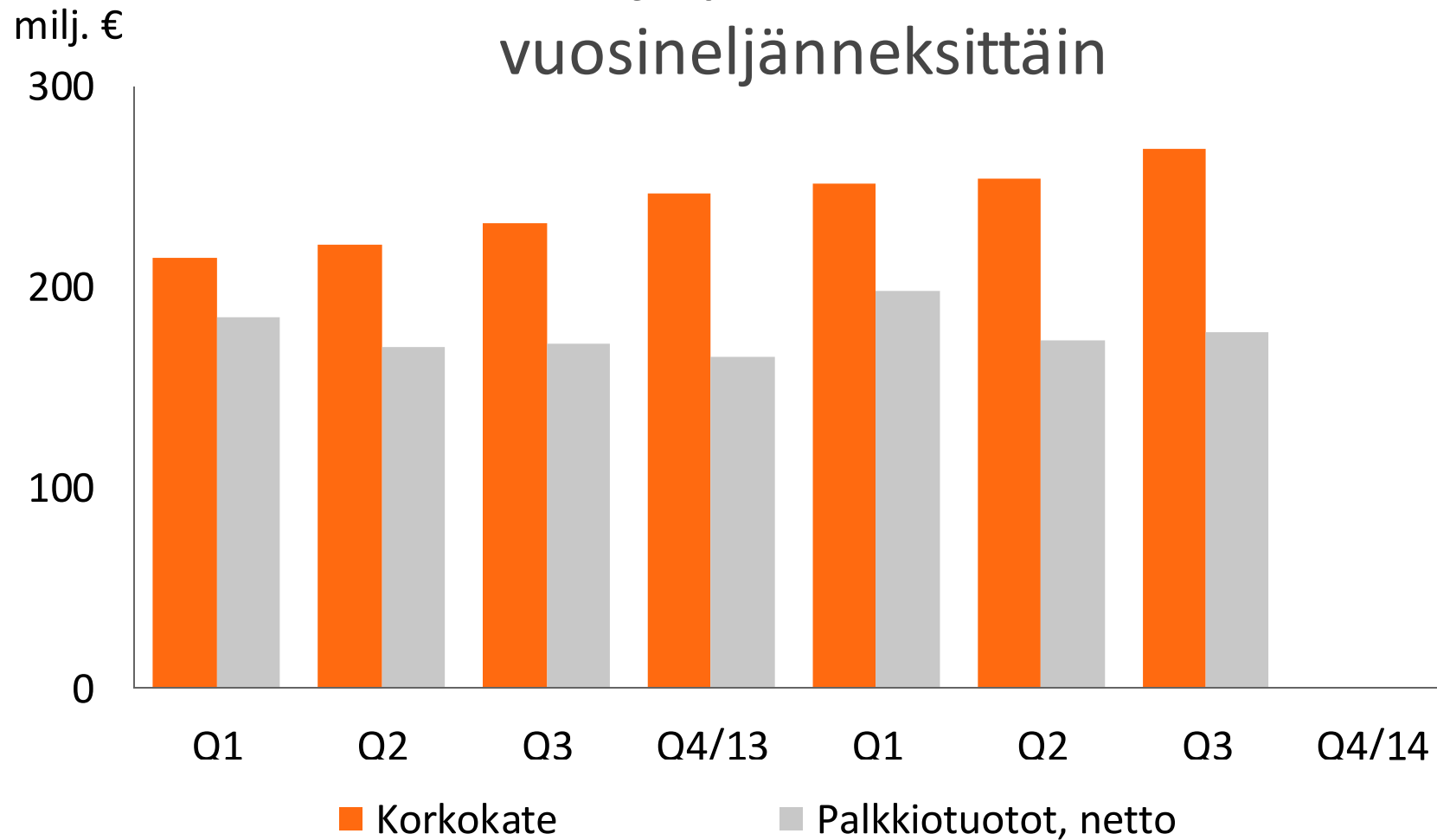
OP-Pohjola-ryhmä

Muut tuotot vuosineljänneksittäin

milj. €	2013				2014			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	143	137	147	96	151	159	143	
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	70	36	37	31	80	41	47	
Palkkiotuotot, netto	185	171	172	166	198	174	177	
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	55	46	35	46	43	58	34	
Muut tuotot	20	23	18	25	13	17	17	
Yhteensä	473	413	410	364	485	449	420	

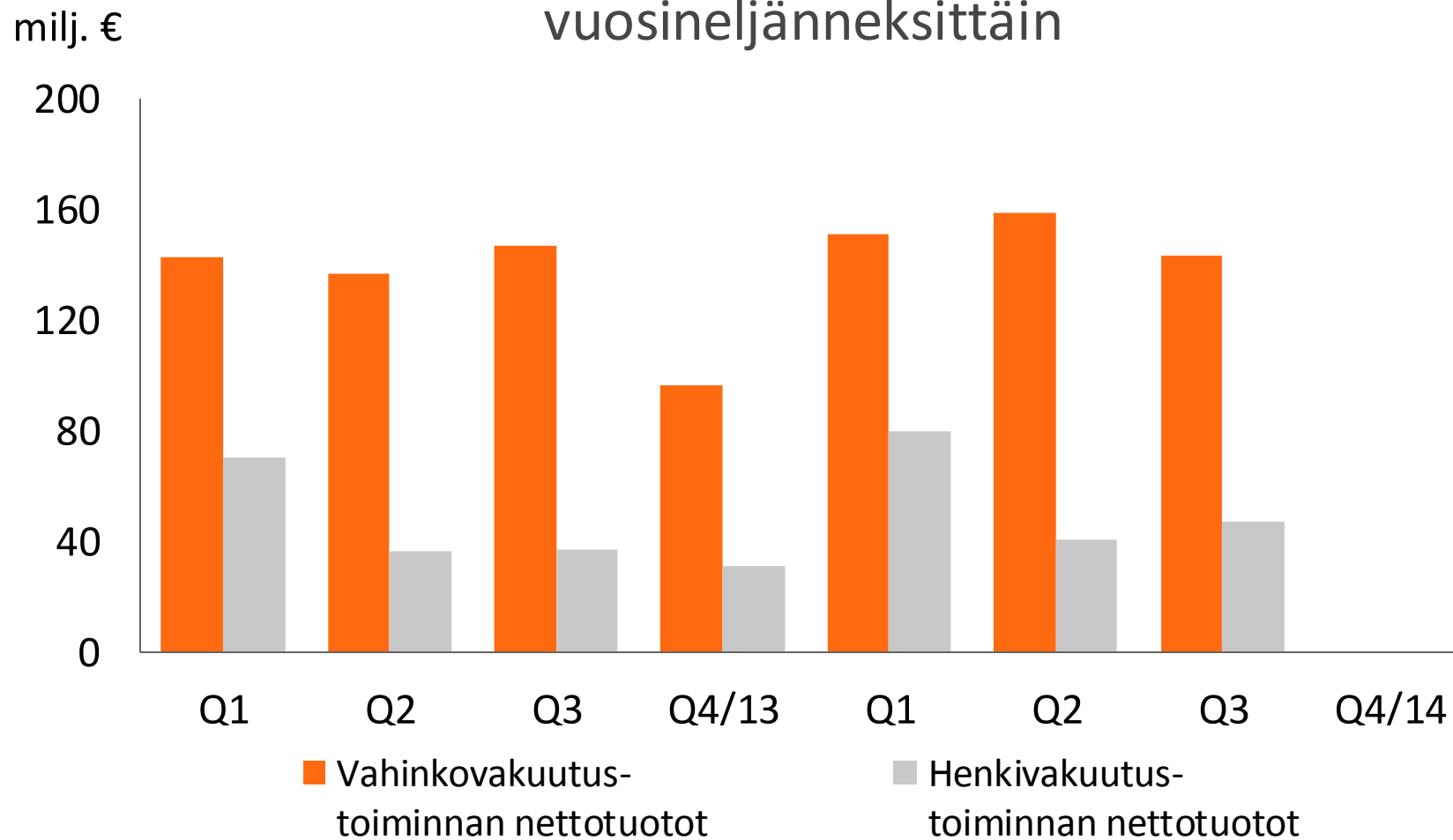
OP-Pohjola-ryhmä

Korkokate ja palkkiotuotot, netto vuosineljänneksittäin

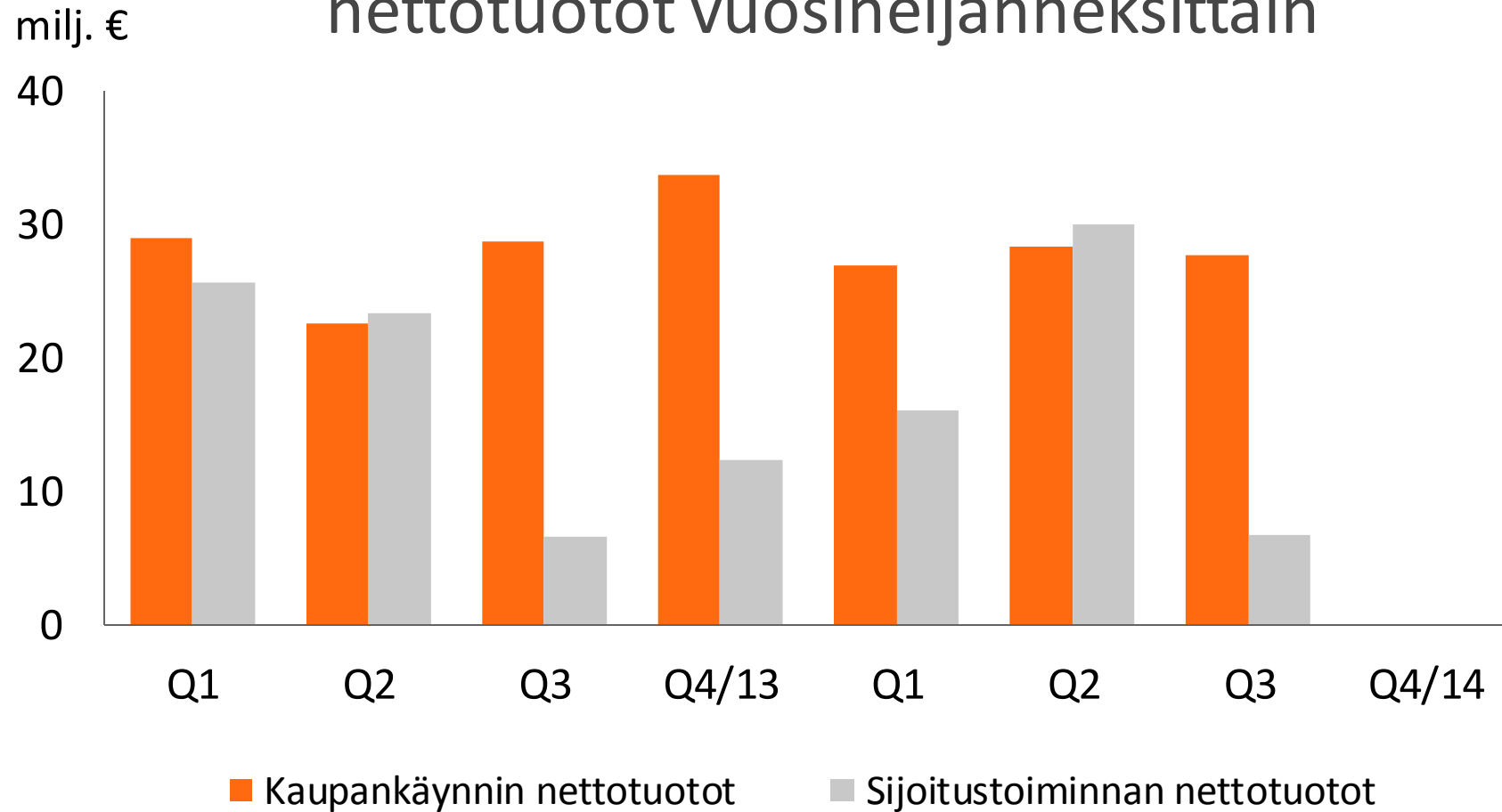
OP-Pohjola-ryhmä

Vahinko- ja henkivakuutustoiminnan nettotuotot vuosineljänneksittäin

OP-Pohjola-ryhmä

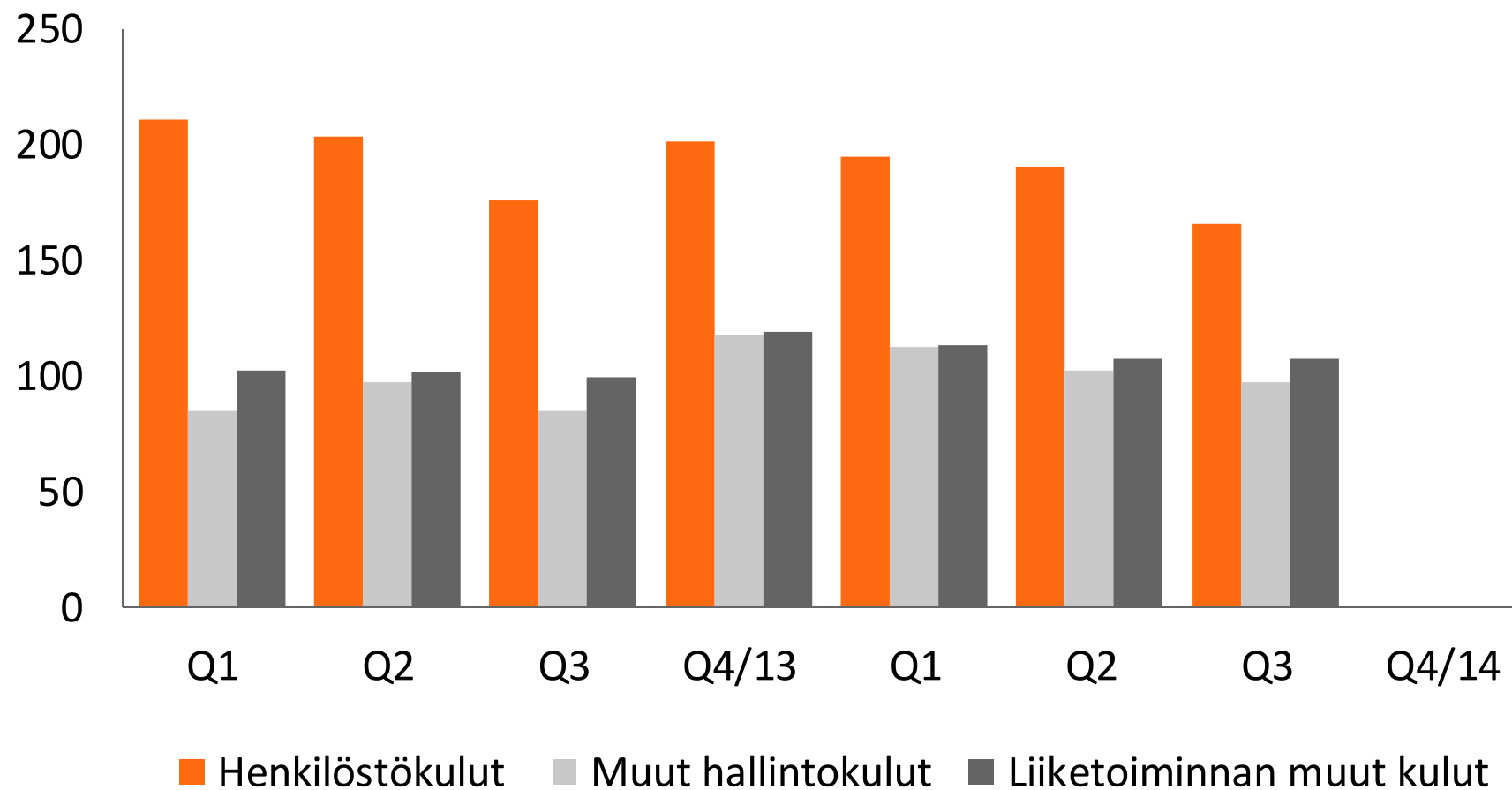
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot vuosineljänneksittäin

OP-Pohjola-ryhmä

Kulut vuosineljänneksittäin

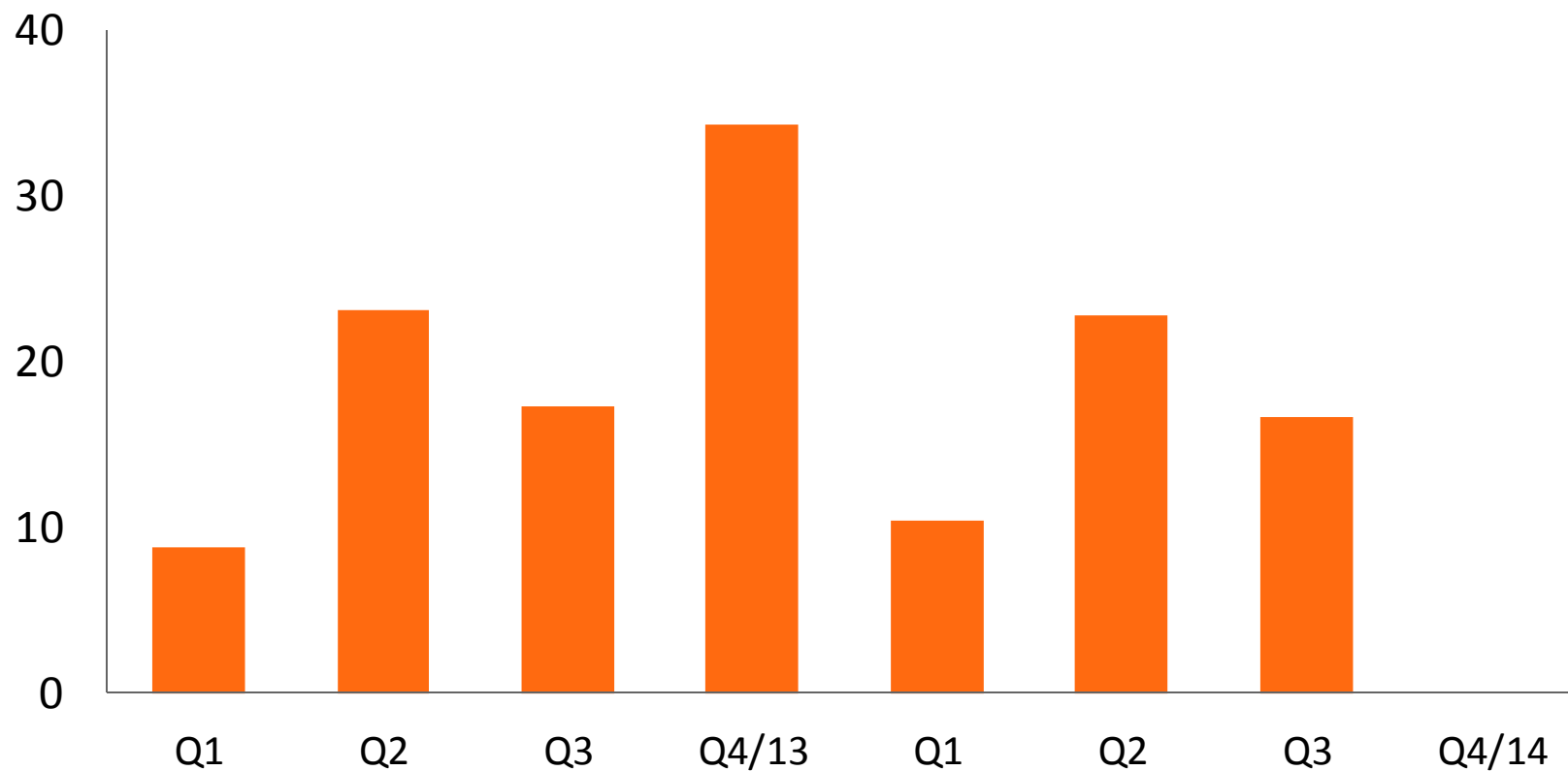
milj. €

OP-Pohjola-ryhmä

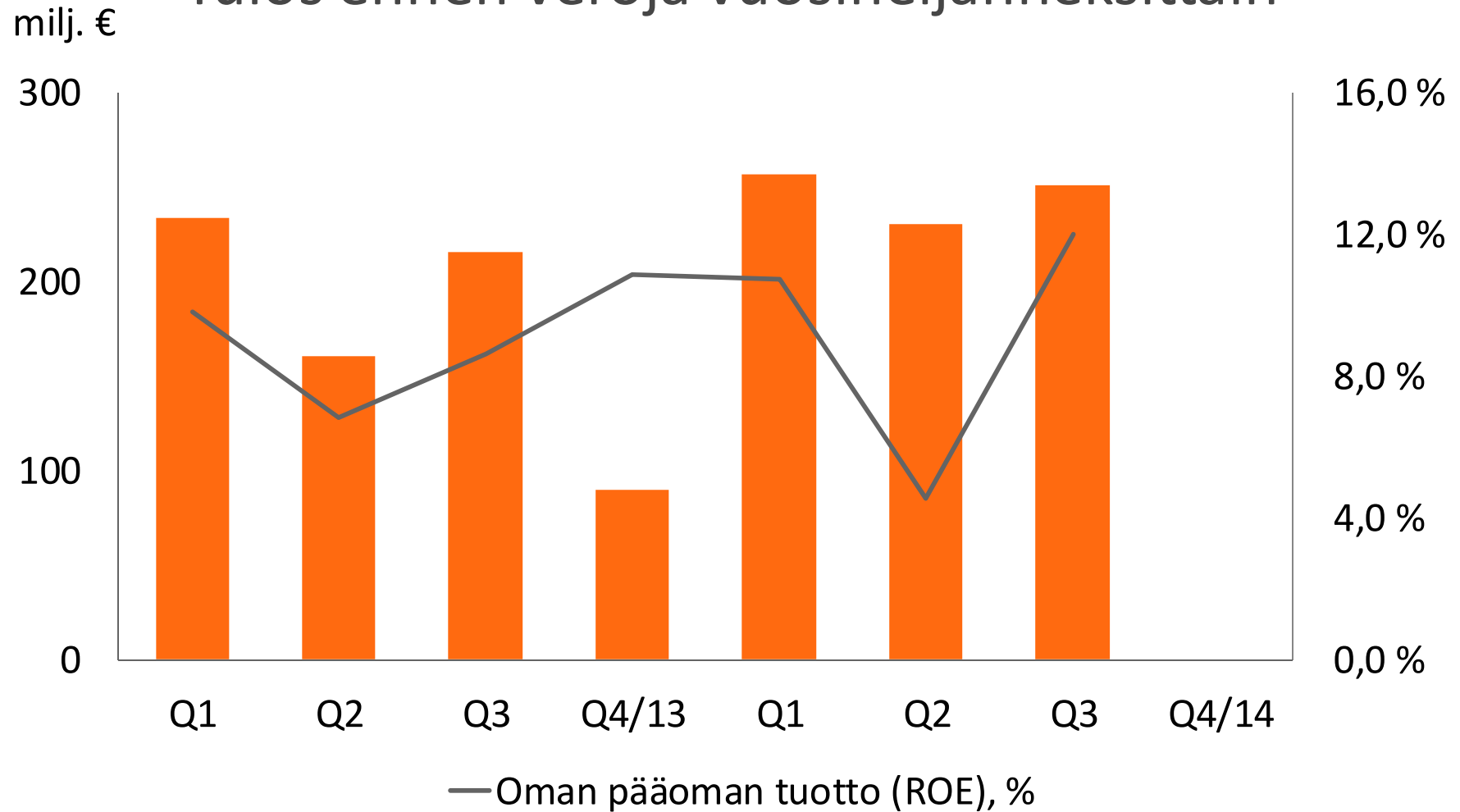
Saamisten arvonalentumiset vuosineljänneksittäin

milj. €

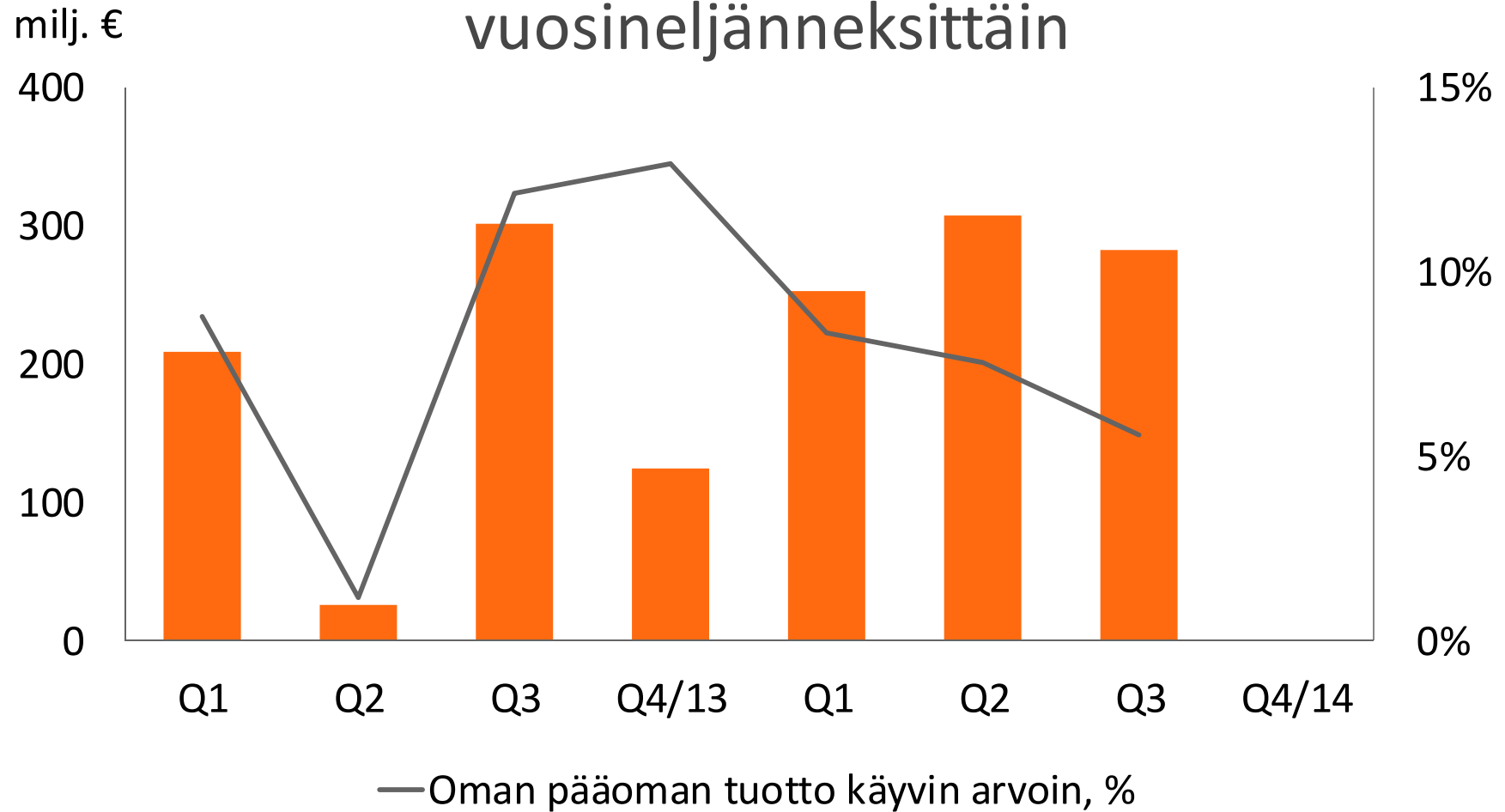
OP-Pohjola-ryhmä

Tulos ennen veroja vuosineljänneksittäin

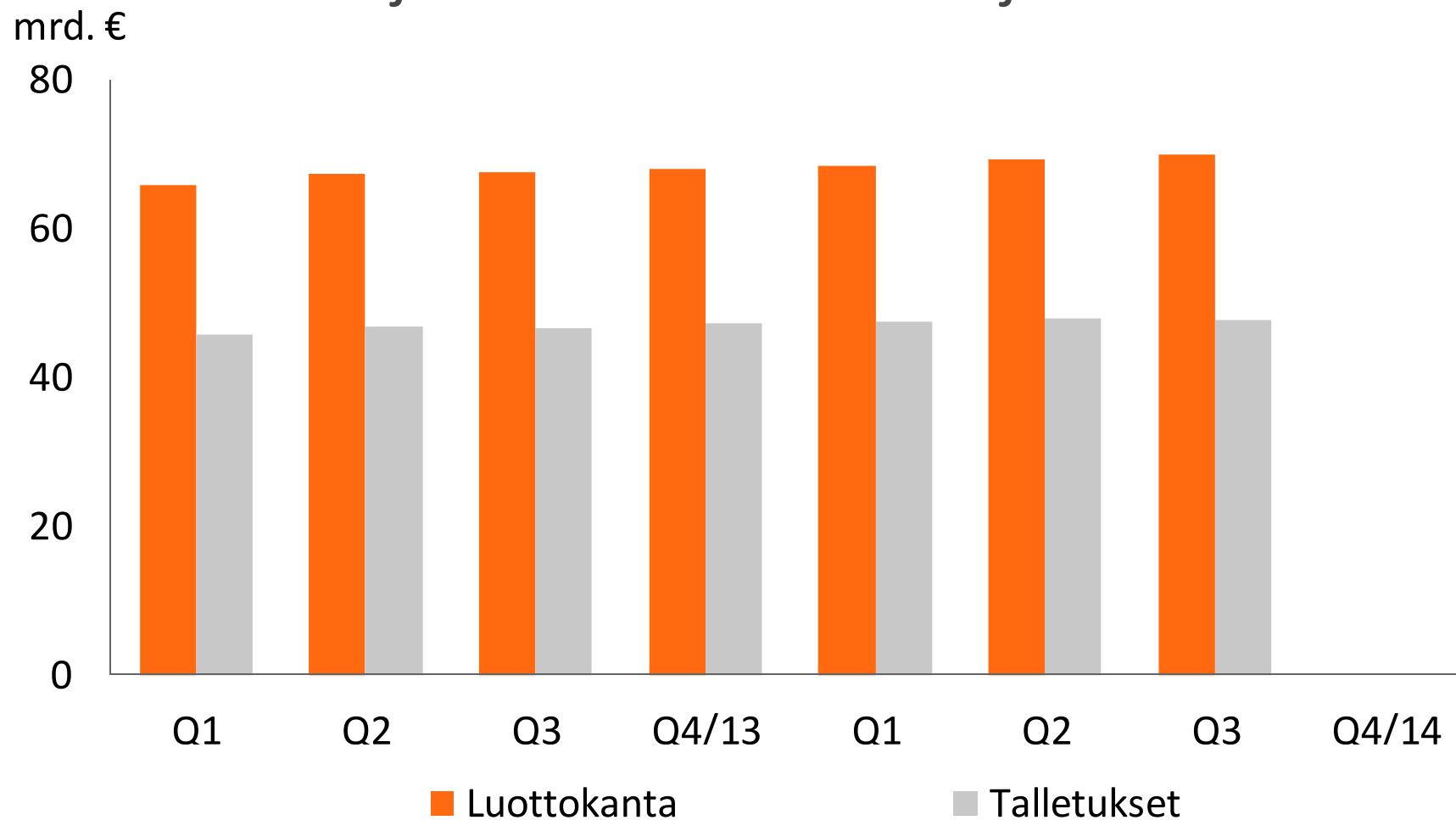
OP-Pohjola-ryhmä

Tulos ennen veroja käyvin arvoin vuosineljänneksittäin

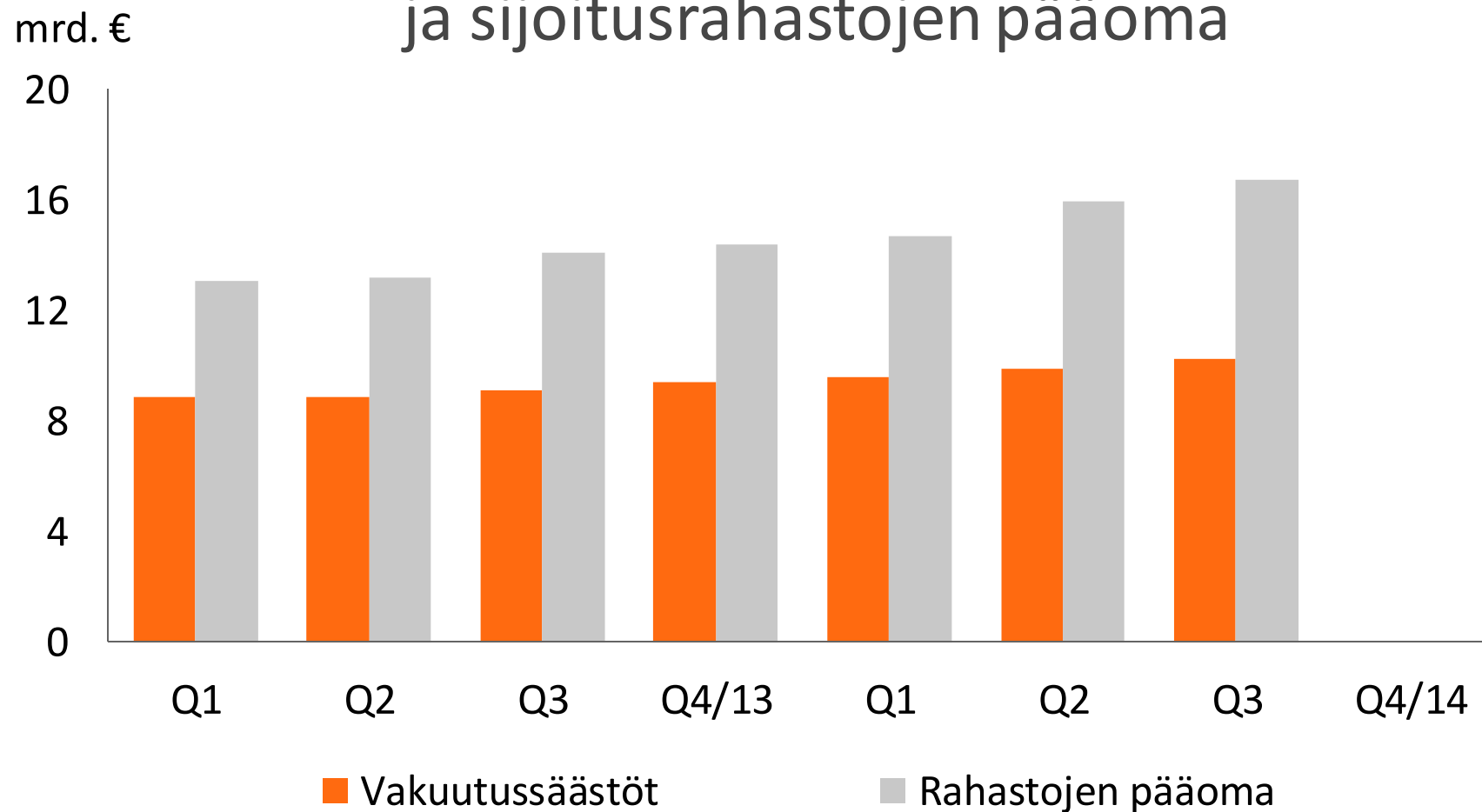
OP-Pohjola-ryhmä

Luotot ja talletukset vuosineljänneksittäin

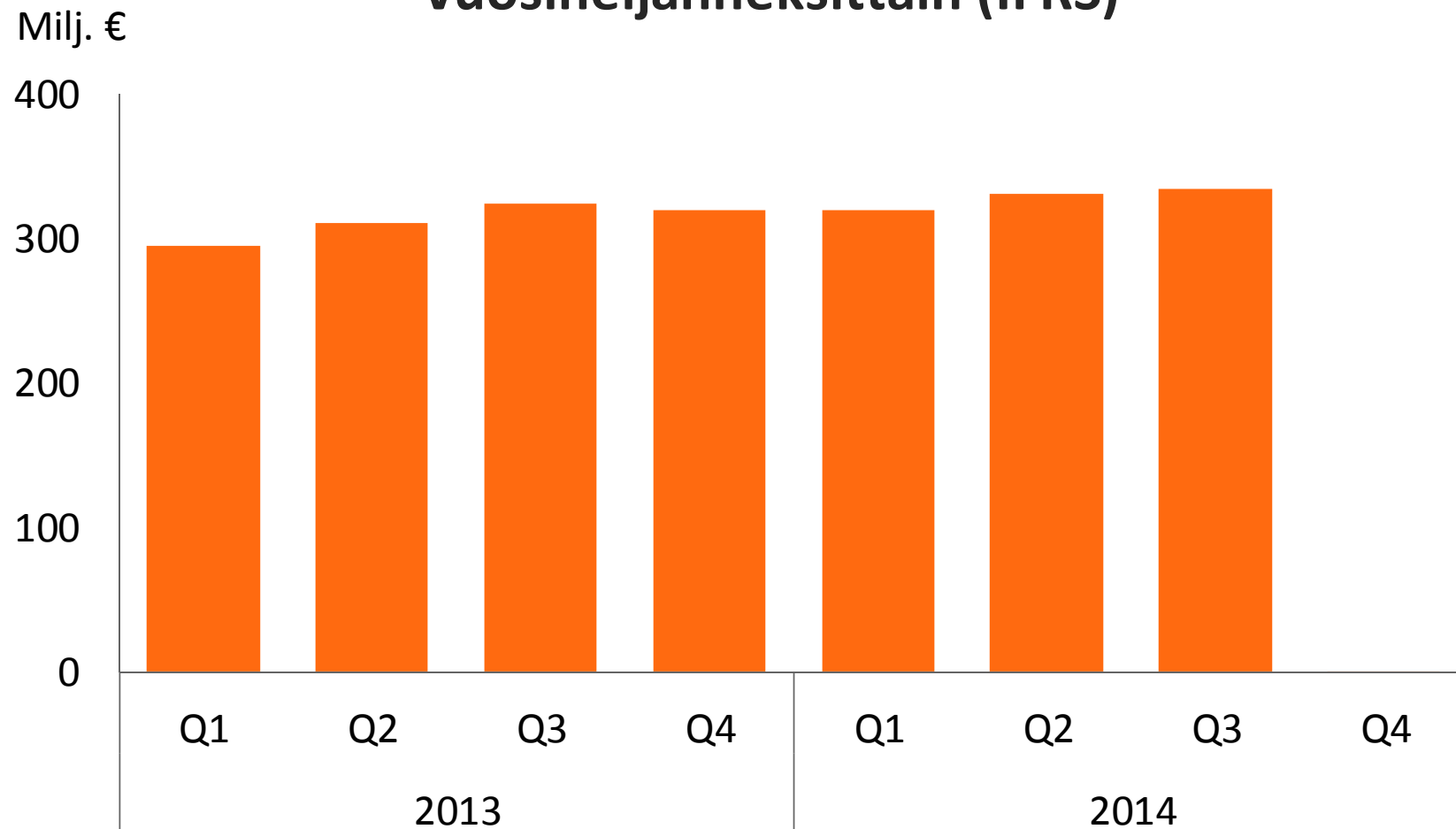
OP-Pohjola-ryhmä

Henkivakuutustoiminnan vakuutussäästöt ja sijoitusrahastojen pääoma

OP-Pohjola-ryhmä

Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot vuosineljänneksittäin (IFRS)

Vakavaraisuus

Kaksi eri vakavaraisuussuhdelukua

Luottolaitosvakavaraisuus =
osuuspankkien yhteenliittymän
vakavaraisuus

- Ryhmän toiminta perustuu lakiin talletuspankkien yhteenliittymistä.
- Laki talletuspankkien yhteenliittymästä asettaa osuuspankkien yhteenliittymälle omien varojen vähimmäismäärän, joka lasketaan CRR:n vakavaraisuutta koskevien säännösten mukaan.
- Laki talletuspankkien yhteenliittymistä asettaa osuuspankkien yhteenliittymälle omien varojen vähimmäismäärän, joka lasketaan luottolaitostoiminnasta annetun lain vakavaraisuutta koskevien säännösten mukaan.
- Osuuspankkien yhteenliittymä muodostuu yhteenliittymän keskusyhteisöstä (OP-Pohjola osk), keskusyhteisön jäsenluottolaitoksista ja niiden konsolidointiryhmiin kuuluvista yrityksistä. OP-Pohjola-ryhmän vakuutusyhtiöihin tehdyillä sijoituksilla on merkittävä vaikutus luottolaitosten vakavaraisuussäännösten mukaisesti laskettuun vakavaraisuuteen, vaikka vakuutusyhtiöt eivät kuulukaan osuuspankkien yhteenliittymään.

Rava-vakavaraisuus =
OP-Pohjola-ryhmän vakavaraisuus

- OP-Pohjola-ryhmä muodostaa rahoitus- ja vakuutusryhmittymän (rava) valvonnasta annetun lain tarkoittaman rahoitus- ja vakuutusryhmittymän. Rahoitus- ja vakuutusryhmittymille on säädetty oma vakavaraisuusvaatimus.
- OP-Pohjola-ryhmän rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus lasketaan konsolidointimenetelmän mukaisesti.
 - Siinä ryhmittymän taseen mukaisiin omiin pääomiin lisätään sellaisia pankki- tai vakuutusalan säännösten mukaisia omiin varoihin luettavia eriä, jotka eivät sisälly omiin pääomiin.
 - Omiin varoihin ei voida sisällyttää eriä, jotka eivät ole käytettävissä muiden ryhmittymään kuuluvien yritysten tappioiden kattamiseksi.
- Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä muodostuu luottolaitosten konsolidoidusta omien varojen vaateesta ja vakuutusyhtiöiden yhteenlasketuista toimintapääomien vähimmäisvaatimuksista.

Kummankin vakavaraisuussäännösten mukaan tarkasteltuna
OP-Pohjola-ryhmän riskinkantokyky on vahva.

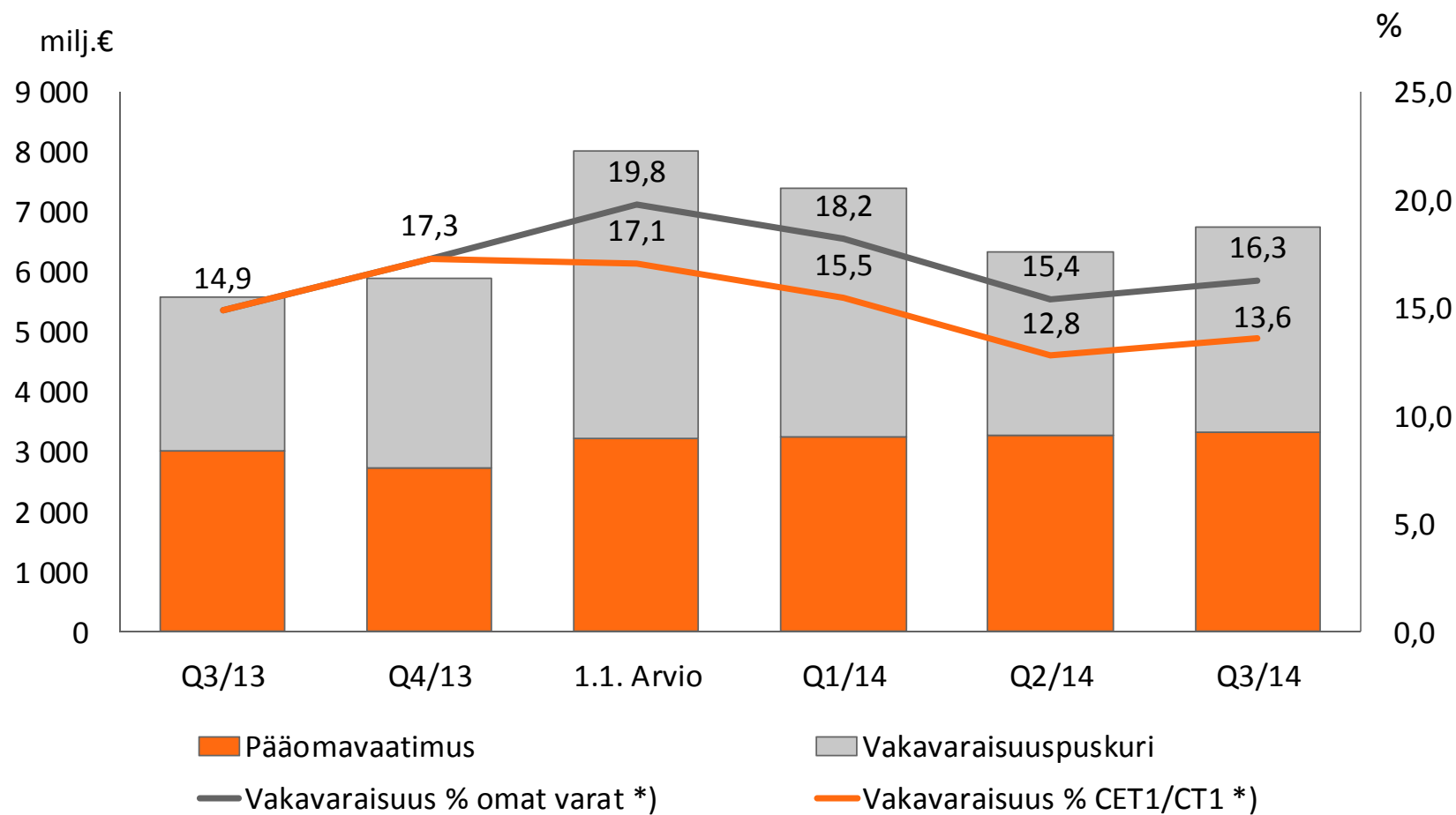
OP-yhteenliittymän vakavaraisuuden luottoriski lasketaan sisäisten luokitusten menetelmällä

- Sisäisten luokitusten menetelmää (IRBA) sovelletaan vastuuryhmissä
 - Vähittäisvastuut
 - Yritysvastuut (FIRB, perusmenetelmä)
 - Luottolaitosvastuut (FIRB, perusmenetelmä)
- Standardimenetelmää (SA) sovelletaan valtiiovastuisiin
- Oman pääoman ehtoihin sijoituksiin sovelletaan yksinkertaista- ja PD/LGD-menetelmää

Osuuspankkien yhteenliittymä

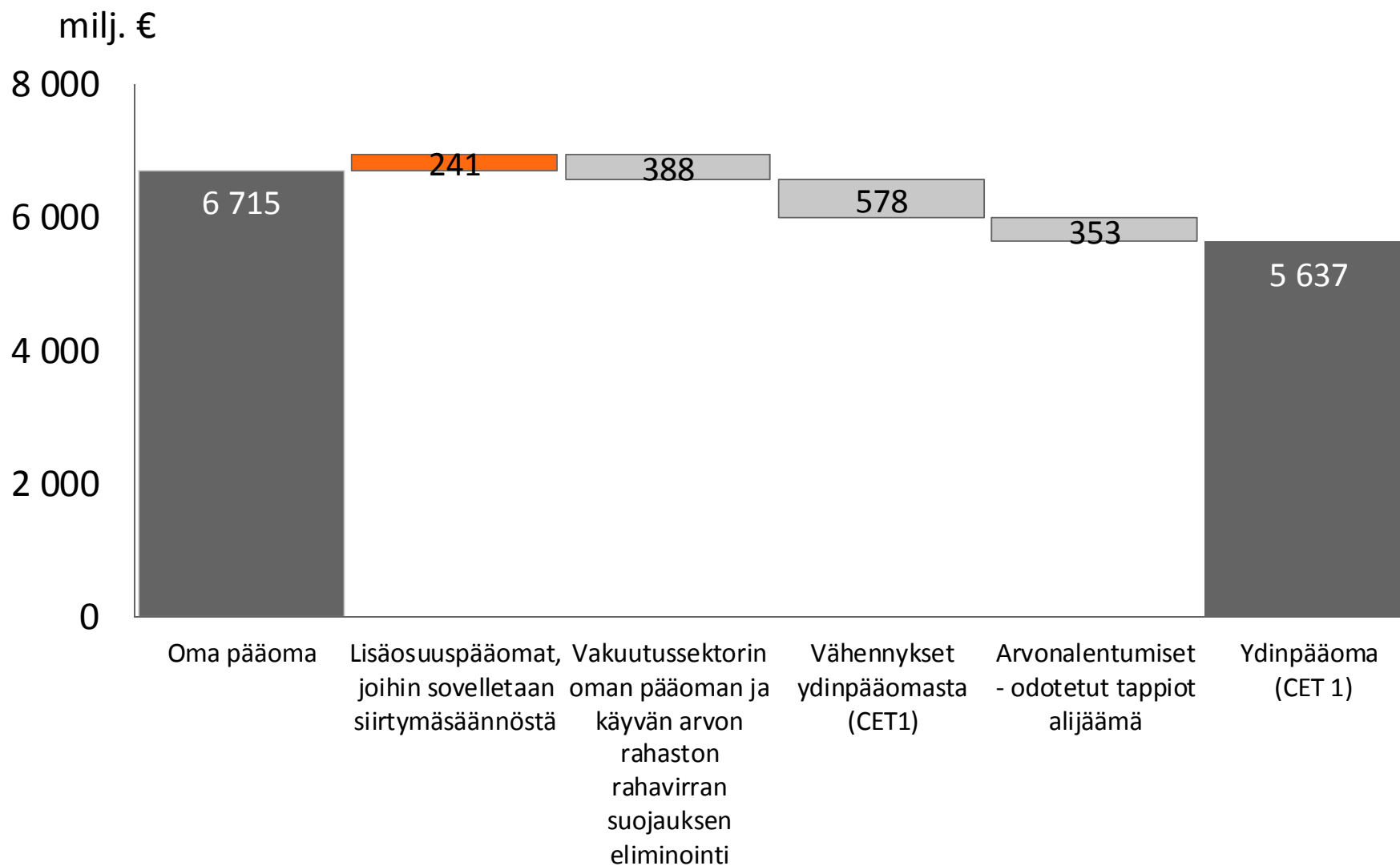
Omat varat ja vakavaraisuus

*) Q4/13 asti CRD3 mukaan ennen IRBA siirtymäsäännöksiä (Basel I lattia)

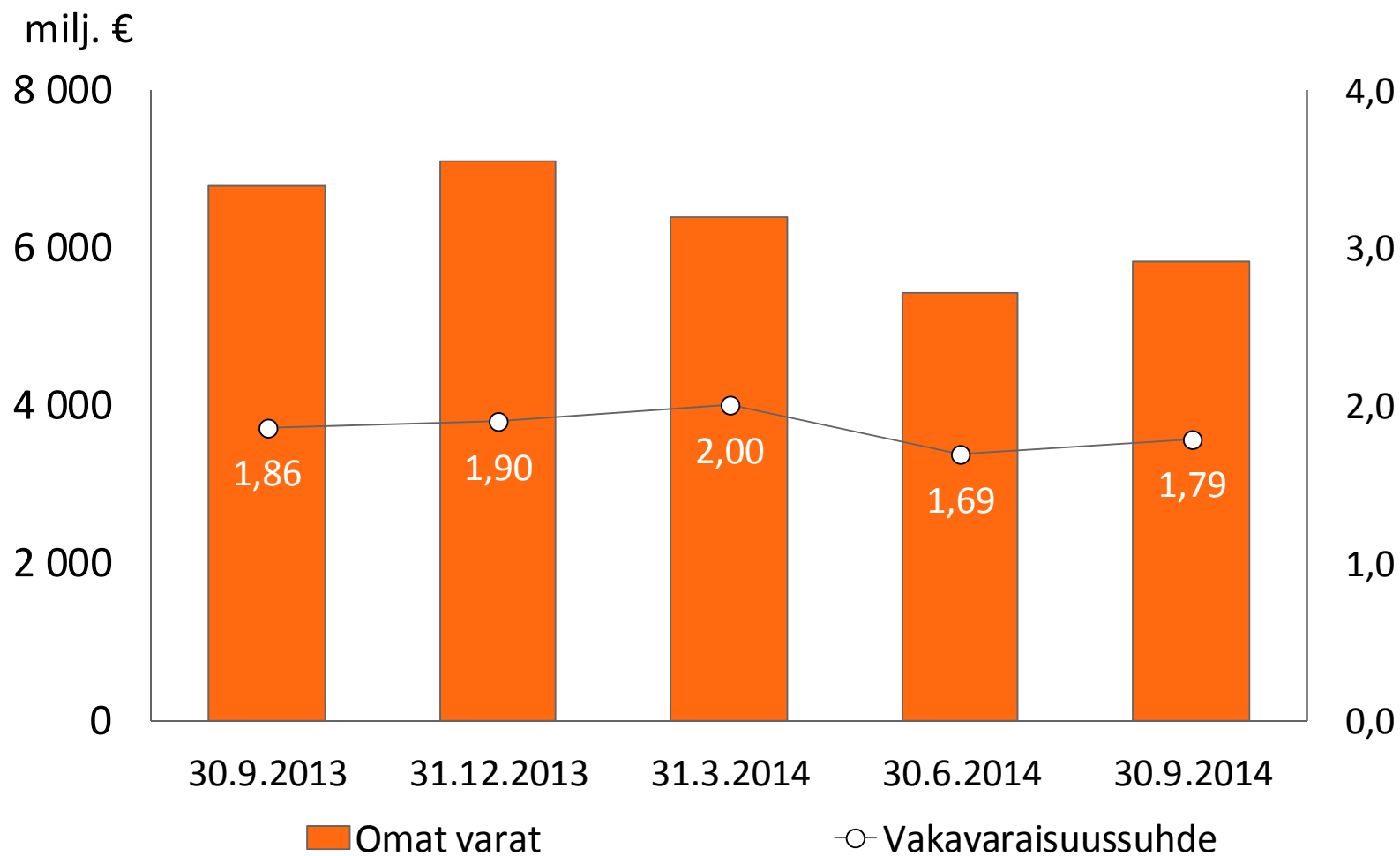

Ydinpääoman (CET1) muodostuminen 30.9.2014

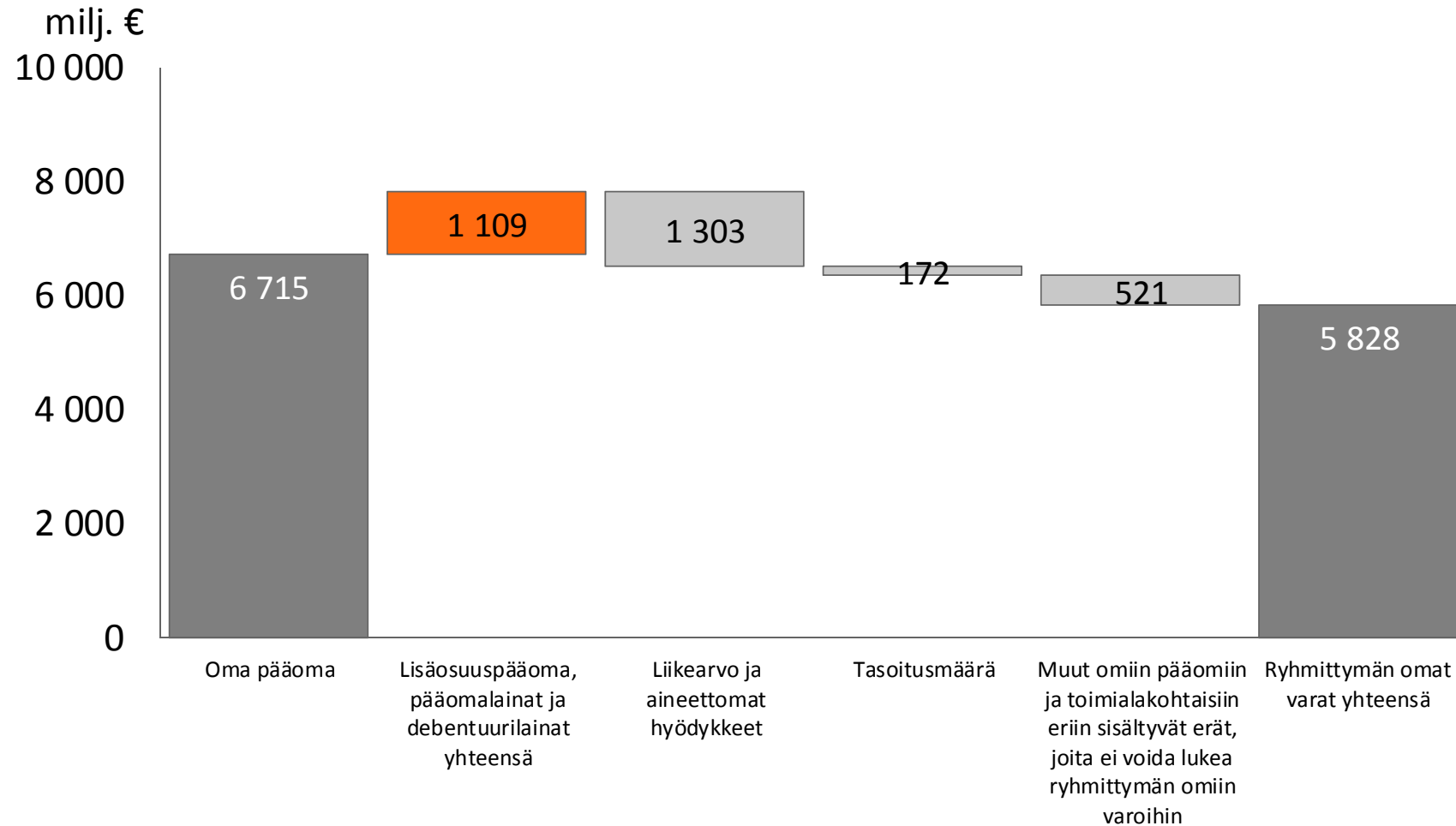

OP-Pohjola-ryhmä

Rava-lain mukainen vakavaraisuus

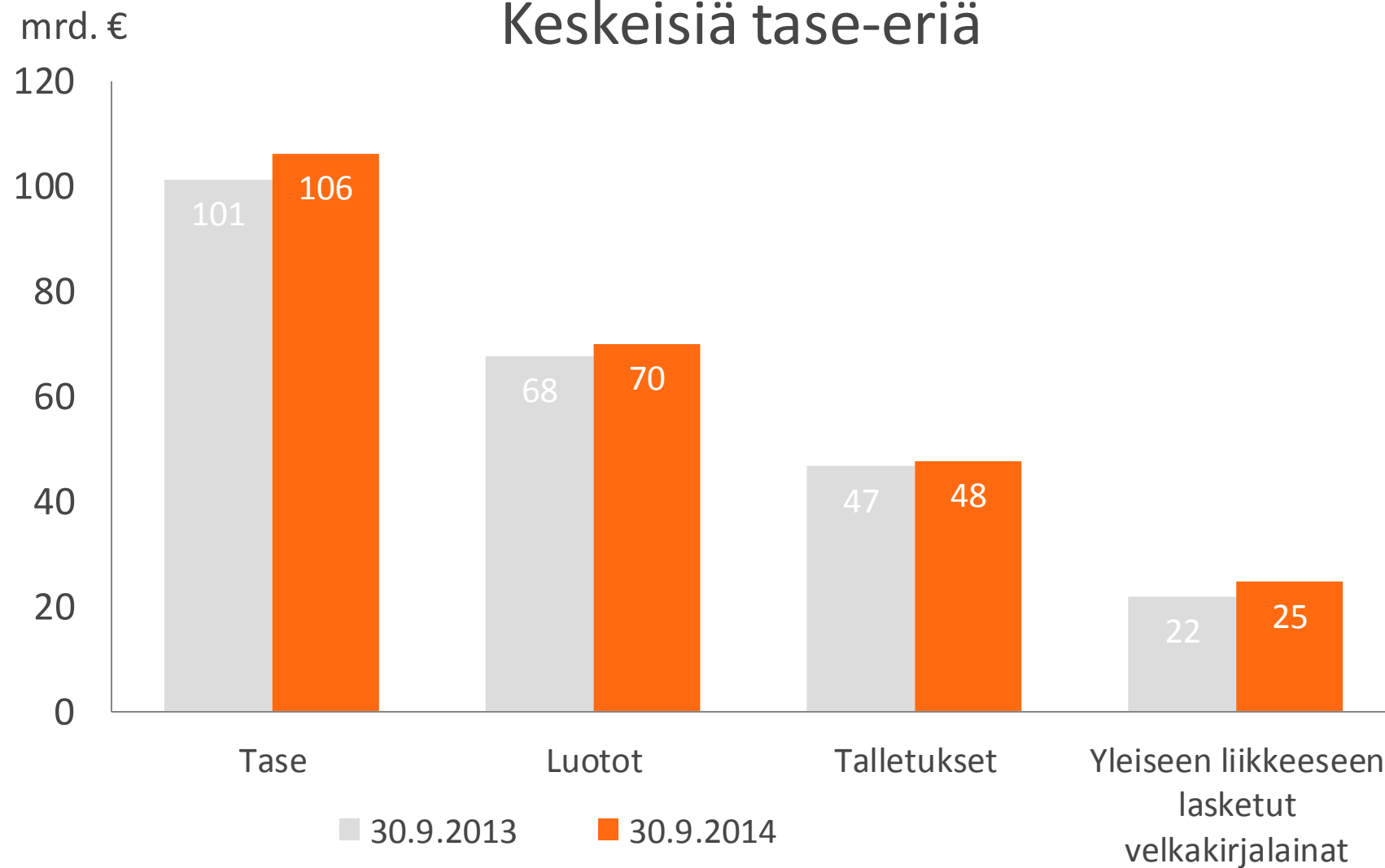
Rava-lain mukaisten omien varojen muodostuminen 30.9.2014

Tase

OP-Pohjola-ryhmä Keskeisiä tase-eriä

OP-Pohjola-ryhmä

Tase

milj. €	30.9.2014	30.9.2013	Muutos	
			milj. e	%
Saamiset luottolaitoksilta	706	3 267	-2 561	-78,4
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	492	417	75	18,0
Saamiset asiakkailta	70 003	67 756	2 248	3,3
Vahinkovakuutustoiminnan varat	3 922	3 574	347	9,7
Henkivakuutustoiminnan varat	10 694	9 488	1 206	12,7
Sijoitusomaisuus	9 383	8 185	1 198	14,6
Muut erät	11 065	8 532	2 534	29,7
Varat yhteensä	106 265	101 219	5 047	5,0
Velat luottolaitoksille	737	1 680	-943	-56,1
Velat asiakkaille	49 434	49 114	320	0,7
Vahinkovakuutustoiminnan velat	3 222	2 811	411	14,6
Henkivakuutustoiminnan velat	11 016	9 472	1 544	16,3
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	24 651	21 845	2 806	12,8
Muu vieras pääoma	10 490	8 817	1 673	19,0
Oma pääoma	6 715	7 480	-765	-10,2
Velat ja oma pääoma yhteensä	106 265	101 219	5 047	5,0

OP-Pohjola-ryhmä

Oma pääoma ja osuuspääoma

milj. €	30.9.2014	30.9.2013	Muutos milj. €	%
OP-Pohjola-ryhmän omistajien osuus	6 636	7 390	-754	-10,2
Osake- ja osuuspääoma	1 259	340	920	270,7
Osakepääoma	0	200	-200	
Jäsenosuudet	146	140	7	4,9
Tuotto-osuudet	1 113	0	1 113	
Käyvän arvon rahasto	382	283	99	34,9
Muut rahastot	2 179	2 731	-552	-20,2
Kertyneet voittovarot	2 817	4 037	-1 220	-30,2
Määräysvallattomien osuus	78	90	-11	-12,7
Oma pääoma yhteensä	6 715	7 480	-765	-10,2
Lisäosuudet	241	601	-361	-60,0

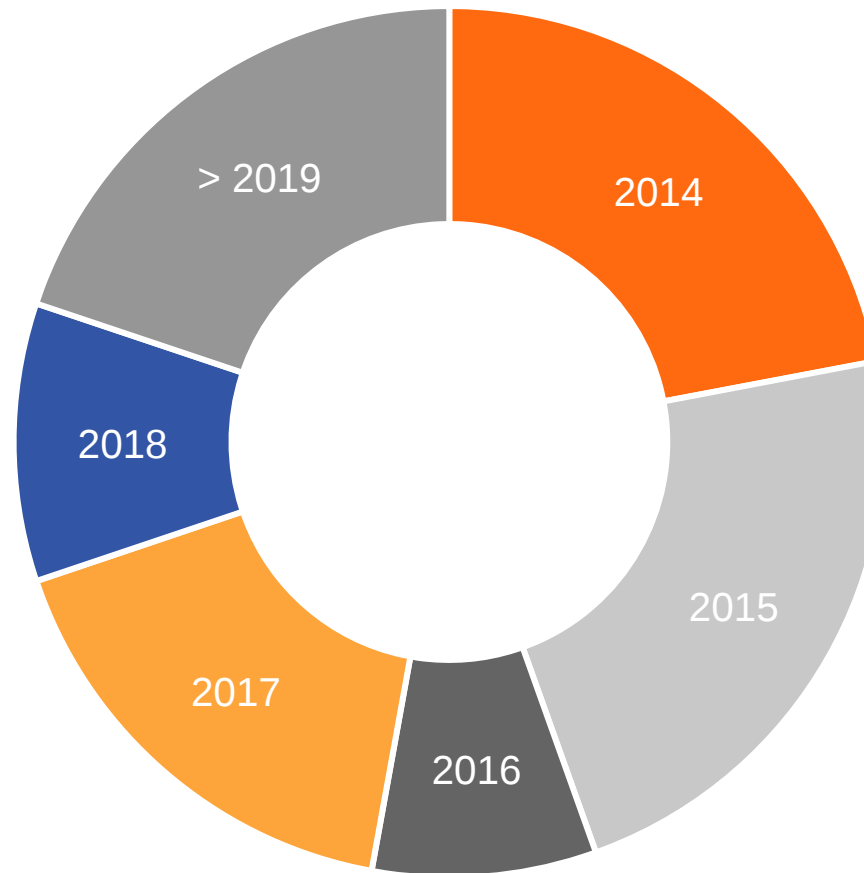

OP-Pohjola-ryhmä

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjalainat

Eräntyminen 30.9.2014

yhteensä 24,7 mrd. €

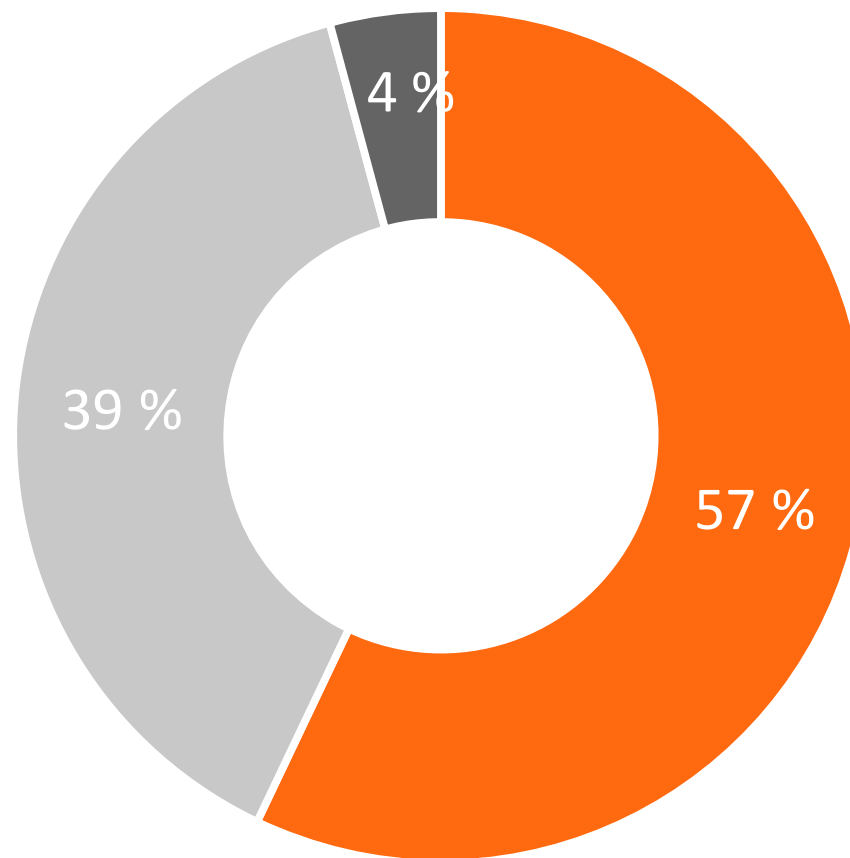

Luotot ja asiakasvarat

OP-Pohjola-ryhmä

Talletukset

30.9.2014

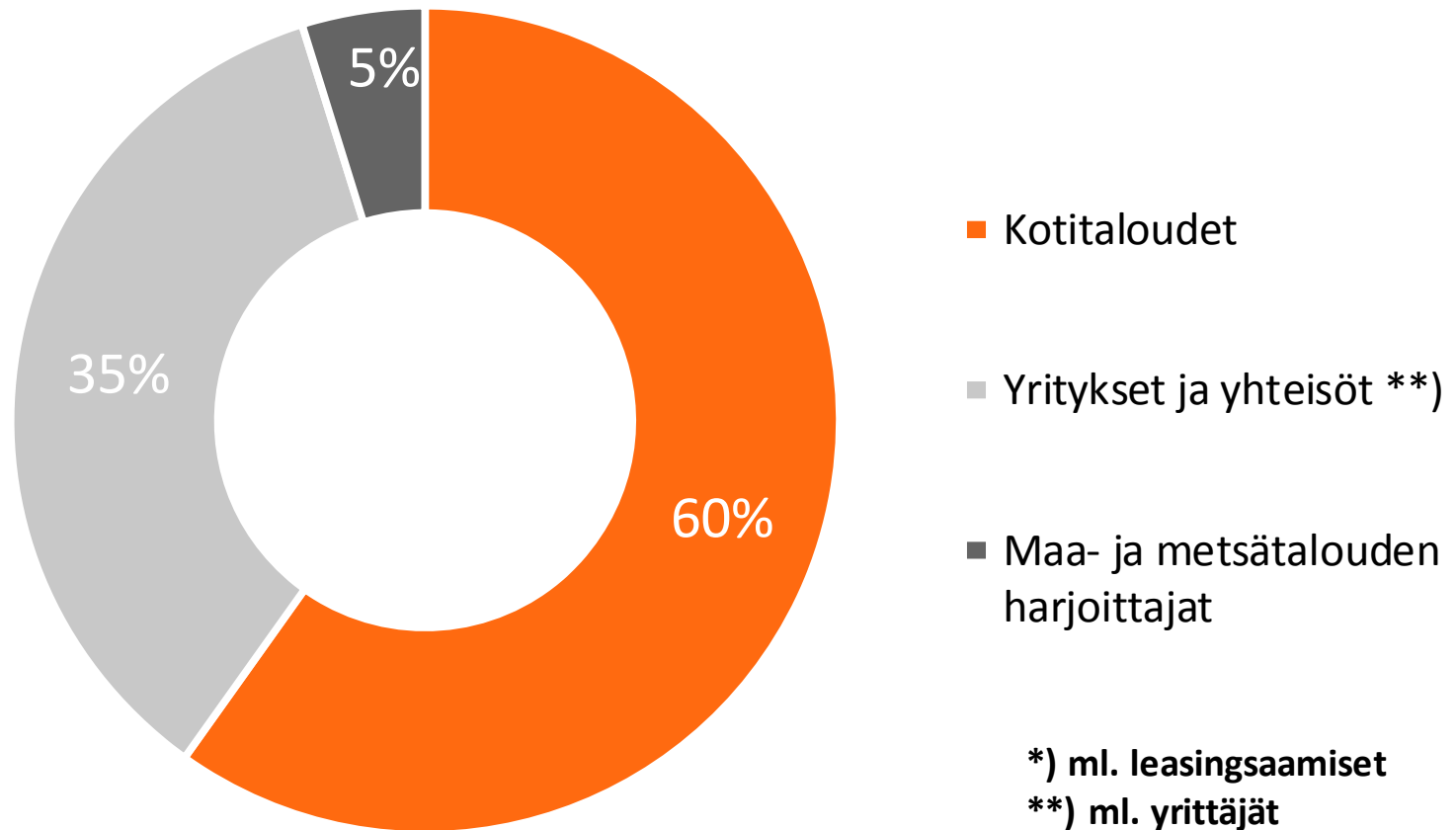
■ Kotitaloudet

■ Yritykset ja yhteisöt *)

■ Maa- ja metsätalouden harjoittajat

*) ml. yrittäjät

OP-Pohjola-ryhmä
Luotot* asiakasryhmittäin
30.9.2014

OP-Pohjola-ryhmä

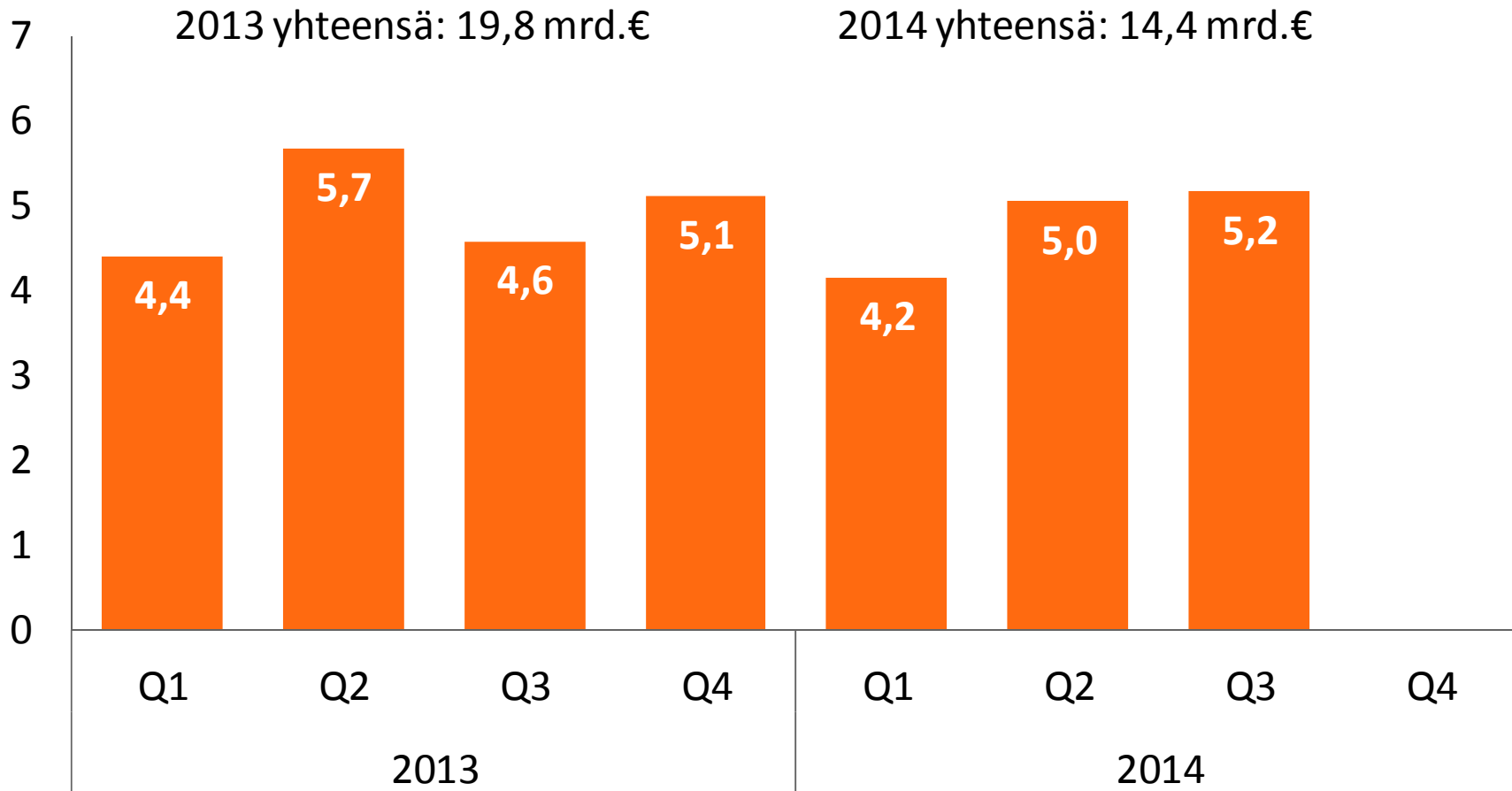
Luotto- ja takauskanta sektoreittain

Milj. €	30.9.2014	30.9.2013	milj. €	Muutos, %
Koti- ja ulkomaiset yritykset ja asuntoyhteisöt	25 829	25 420	409	1,6
Asuntojen vuokraus ja hallinta ml. asuntoyhteisöt	6 042	5 369	673	12,5
Muiden kiinteistöjen hallinta	3 166	3 128	38	1,2
Kauppa	2 711	2 698	13	0,5
Palvelut	1 864	1 746	118	6,7
Energia	1 845	1 401	443	31,6
Rakentaminen	1 744	1 817	-73	-4,0
Kuljetus ja varastointi	1 483	1 533	-50	-3,3
Kone ja laitteollisuus (ml.huolto)	1 388	1 347	41	3,1
Maatalous, metsätalous, kalatalous	845	895	-50	-5,5
Metsäteollisuus	729	766	-36	-4,7
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	704	967	-263	-27,2
Omien kiinteistöjen kauppa	593	929	-337	-36,2
Metalliteollisuus	538	594	-56	-9,4
Elintarviketeollisuus	531	569	-38	-6,7
Kemian teollisuus	331	363	-32	-8,8
Muu teollisuus	214	310	-96	-30,9
Muut yritykset	1 101	987	113	11,5
Julkisyhteisöt ja voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	1 303	1 300	3	0,2
Kotitaloudet	45 241	44 221	1 020	2,3
Oikaisuerät ja muut sektorit	677	-120	796	
Yhteensä	73 049	70 821	2 228	3,1

OP-Pohjola-ryhmä

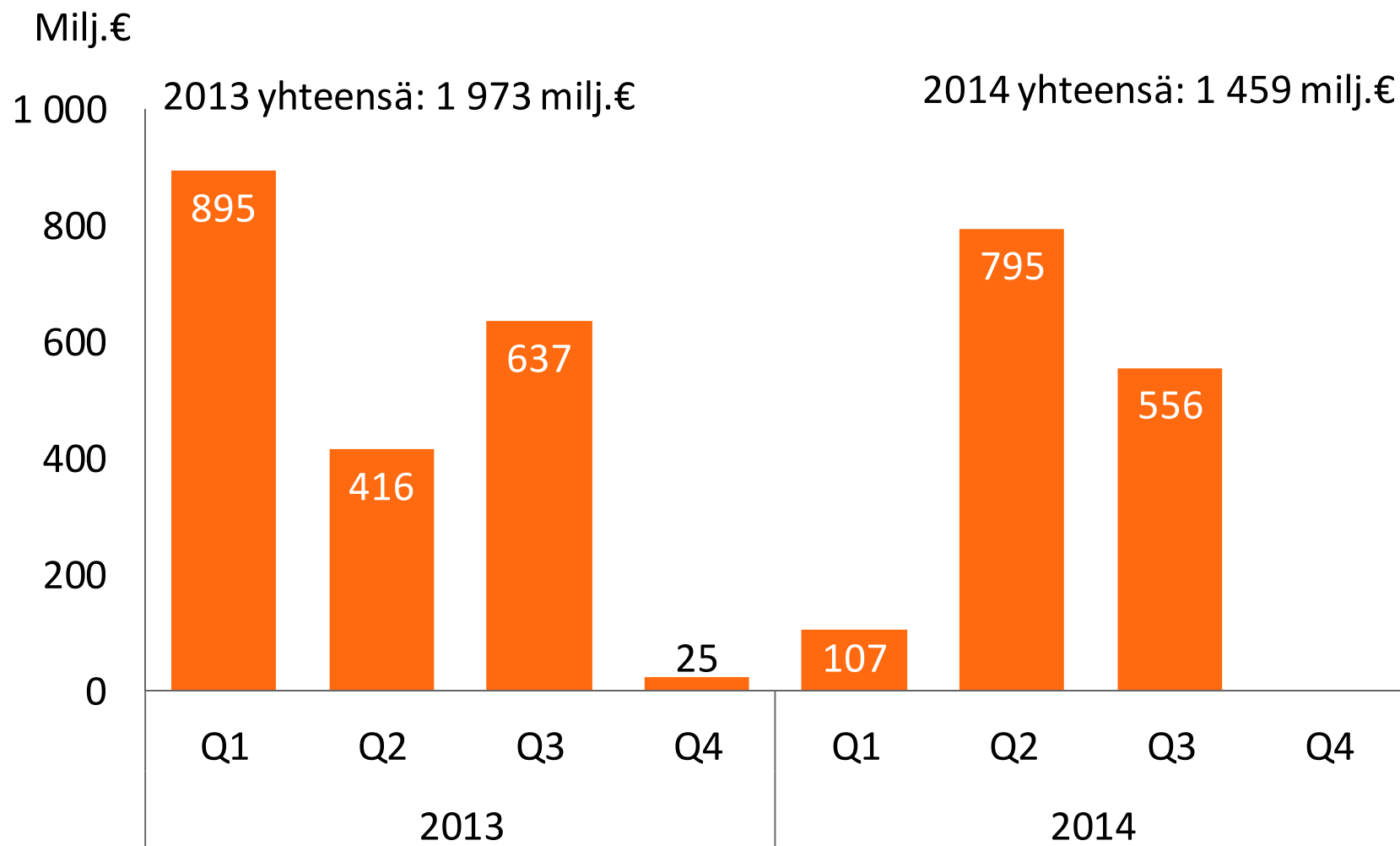
Uudet nostetut luotot vuosineljänneksittäin

Mrd.€

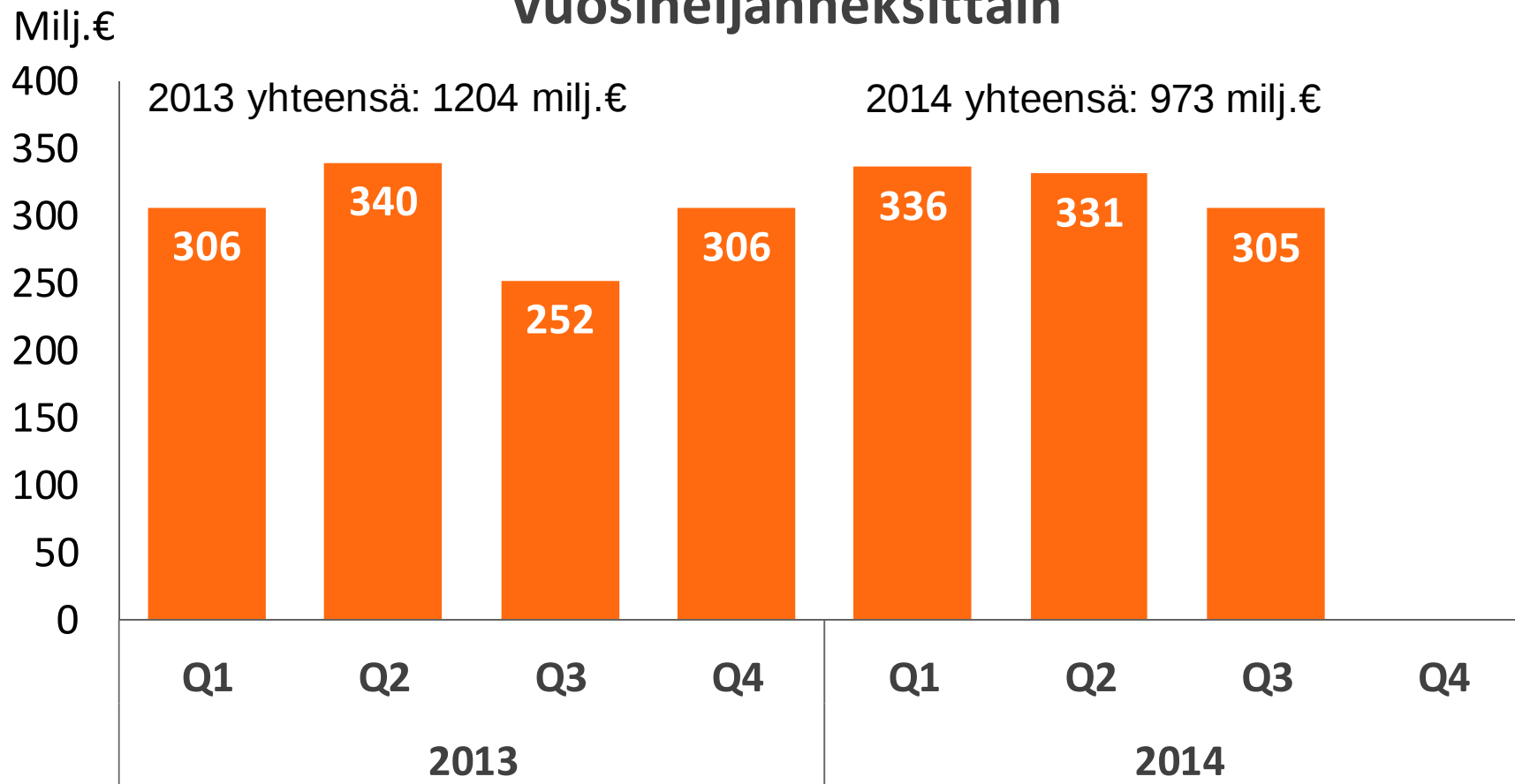
OP-Pohjola-ryhmä

Rahastojen nettomyynti vuosineljänneksittäin

OP-Pohjola-ryhmä

Henki- ja eläkevakuutusten maksutulo vuosineljänneksittäin

Asiakkaat, jäsenet, ym.

OP-Pohjola-ryhmä

Asiakaskannan jakautuminen

1 000 asiakasta

5 000

4 000

3 000

2 000

1 000

0

12/05

12/06

12/07

12/08

12/09

12/10

12/11

12/12

12/13

09/14

■ Pankkiasiakkaat

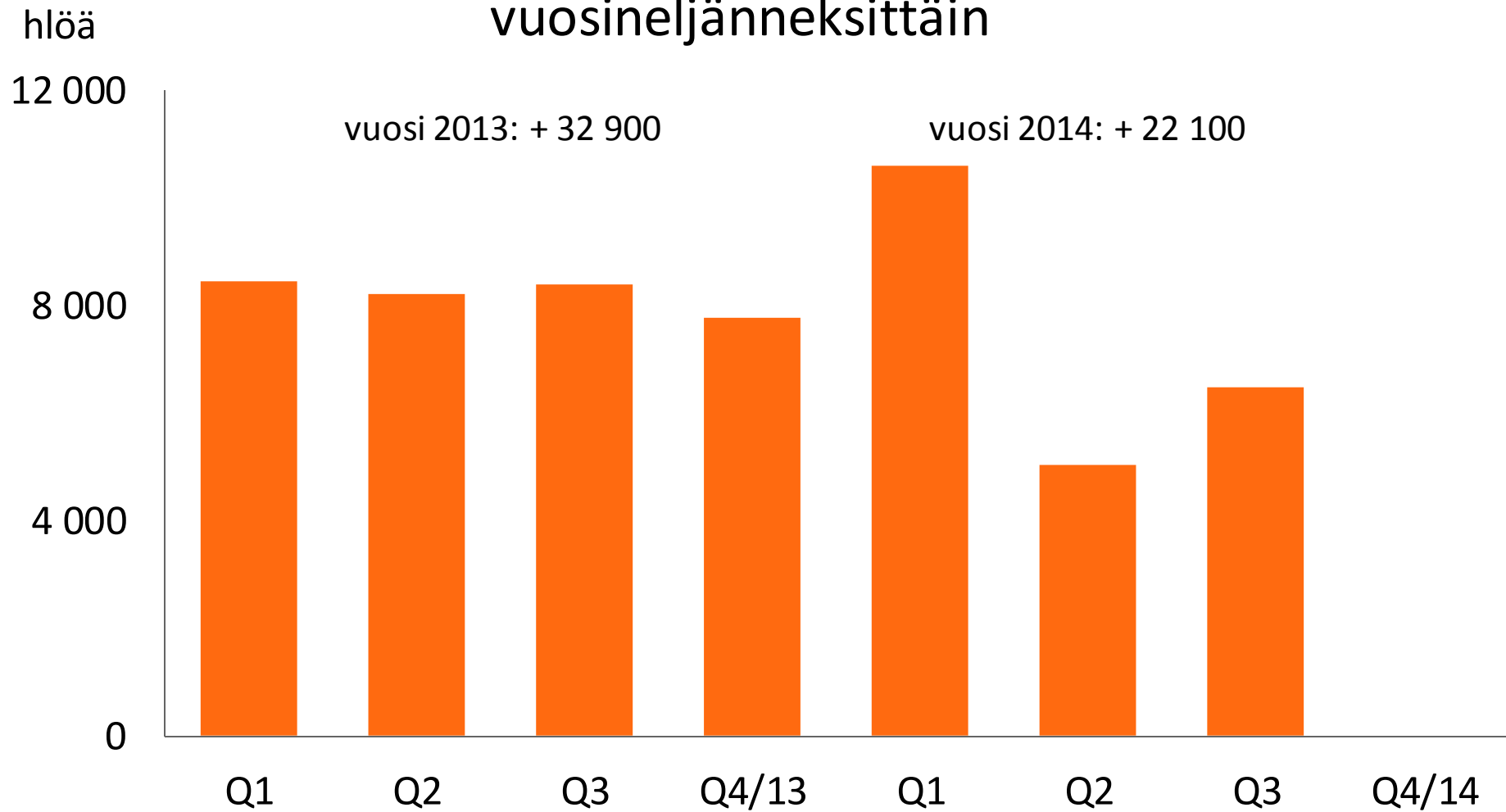
■ Pankki- ja vahinkovakuutusas.

■ Vahinkovakuutusasiakkaat

OP-Pohjola-ryhmä

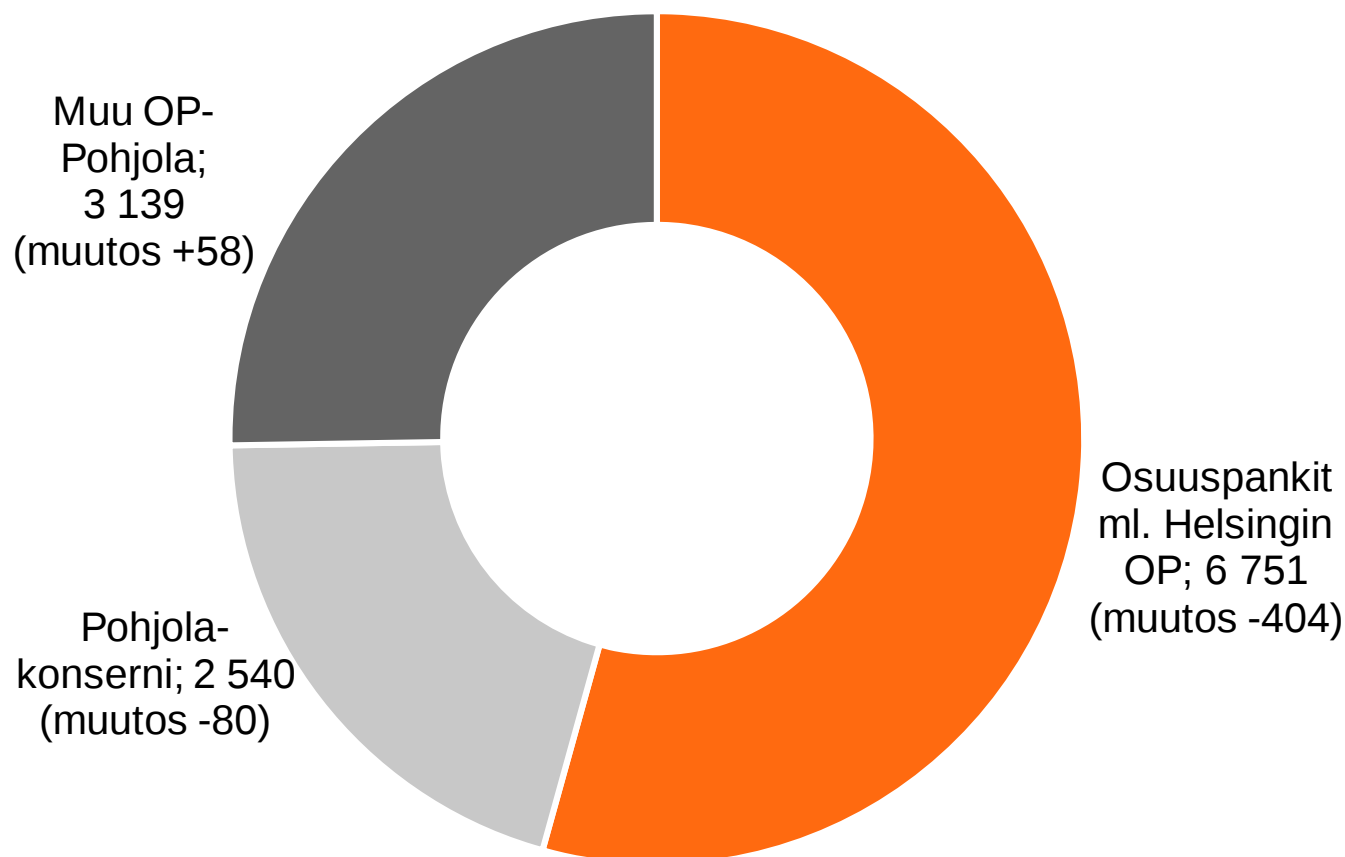
Omistajajäsenten nettolisäys vuosineljänneksittäin

OP-Pohjola-ryhmän henkilöstö

30.9.2014

yhteensä 12 430 henkilöä (-426 vuodessa)

OP-Pohjola-ryhmän palveluverkosto

	Syyskuu 2014	12 kk:n muutos
Kävijämäärät op.fi	10 505 656	+2,9%
OP-Mobiilin käyttäjien määrä	490 500	n/a
Pivo-sovelluksen lataukset (1-9/2014)	yli 300 000	n. +500 %
Henkilöasiakkaiden verkkopalvelusopimukset	1 621 067	39 591 kpl
Pankkien toimipaikat	457	-39 kpl
joissa sekä vahinkovakuutus- että pankkipalvelut	349	- 6 kpl
Private Banking –toimipaikat	40	+2 kpl
OP-Kiinteistökeskusten toimipaikat	162	-8 kpl
Internet-asiakaspäätteet	440	-16 kpl
Seuraajat Facebookissa (OP-Pohjola-ryhmä ja osuuspankit)	136 815	+78 019 kpl
Seuraajat Twitterissa	6 162	+ 4 780 kpl
Seuraajat LinkedInissä (OP-Pohjola ja Pohjola yhteensä)	6 105	+2 569 kpl
Asiakaskontakteja puhelinpalvelussa syyskuussa 2014	234 431	+ 7 041 kpl

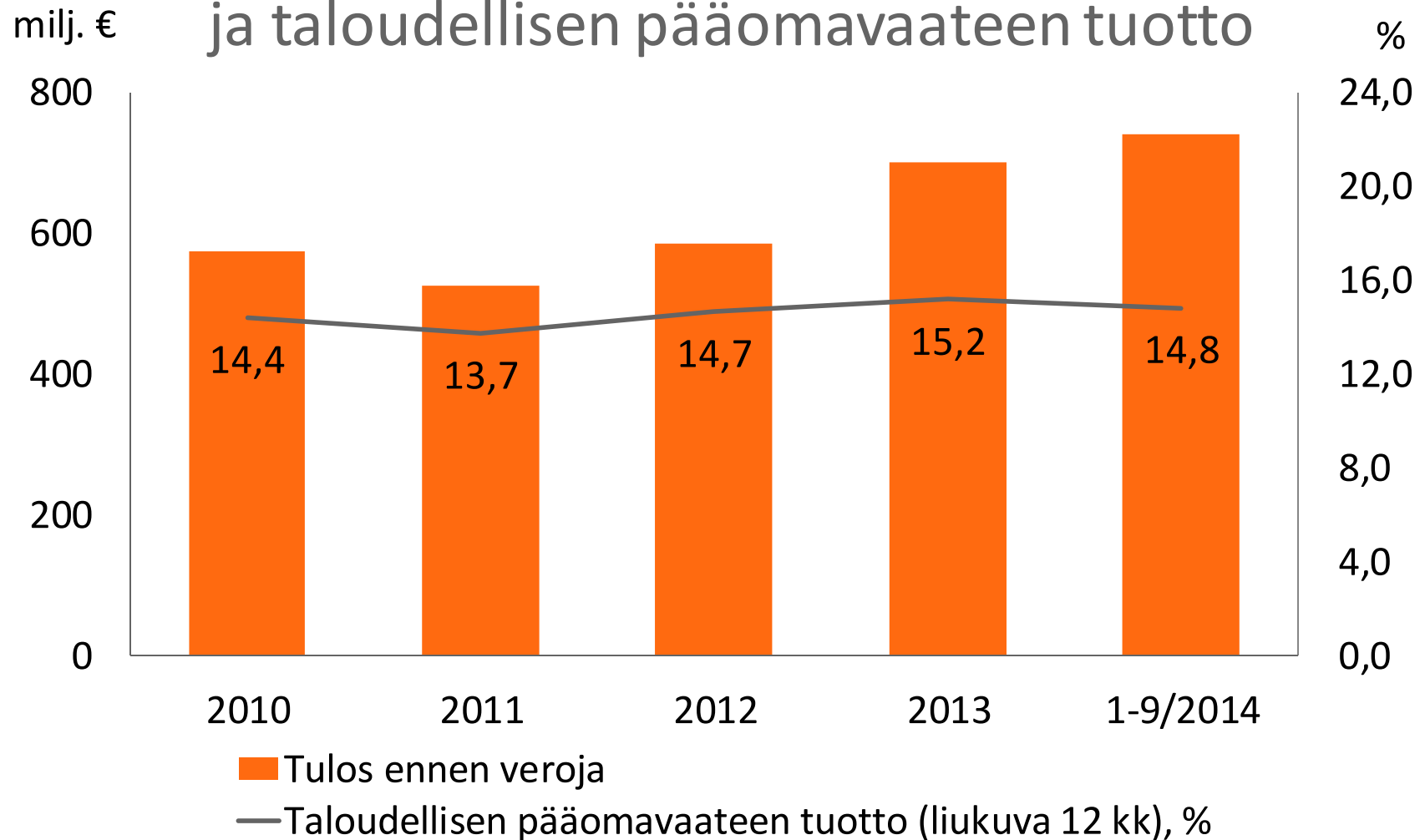

5-vuotisaikasarjat

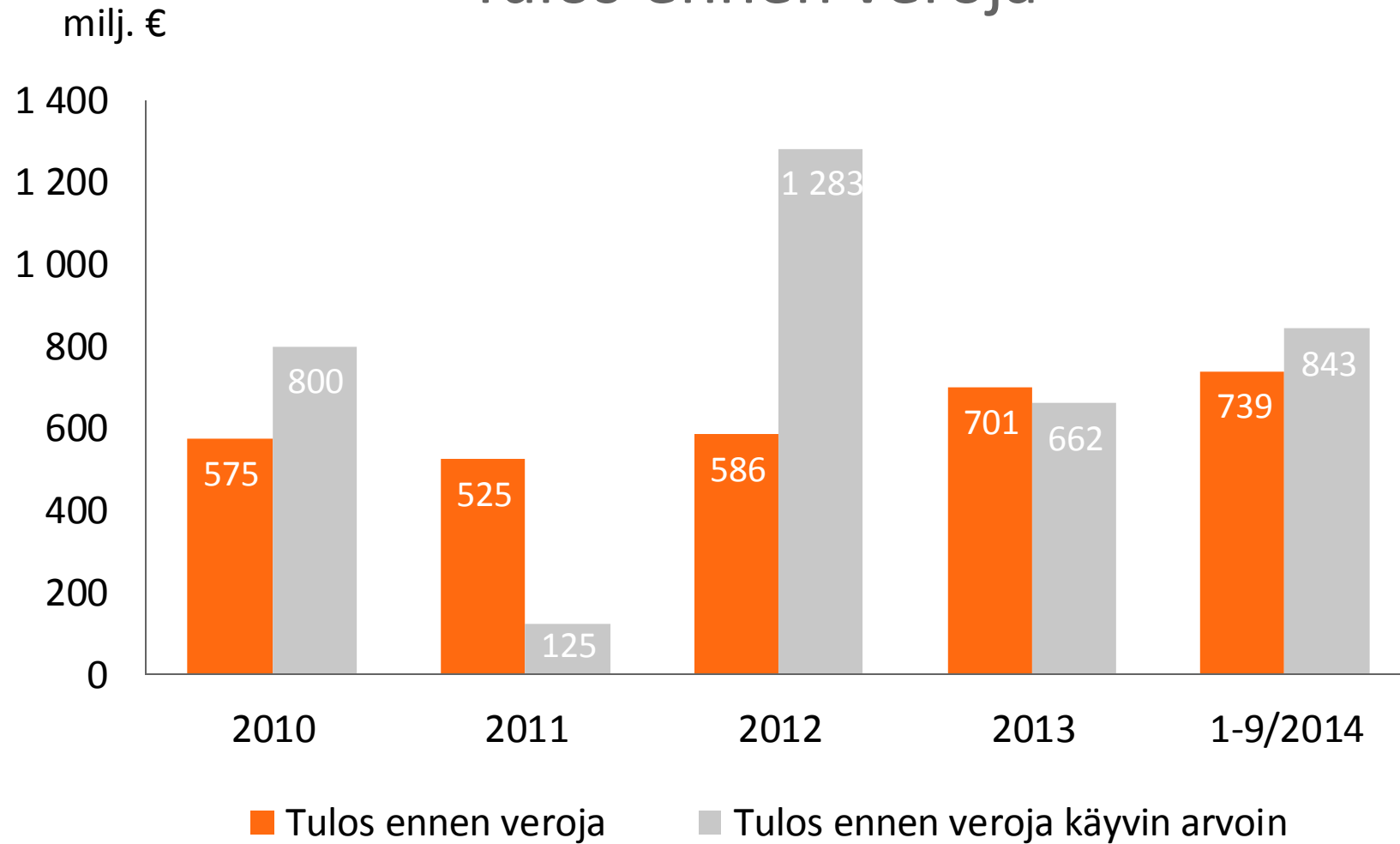
OP-Pohjola-ryhmä
Tulos ennen veroja

ja taloudellisen pääomavaateen tuotto

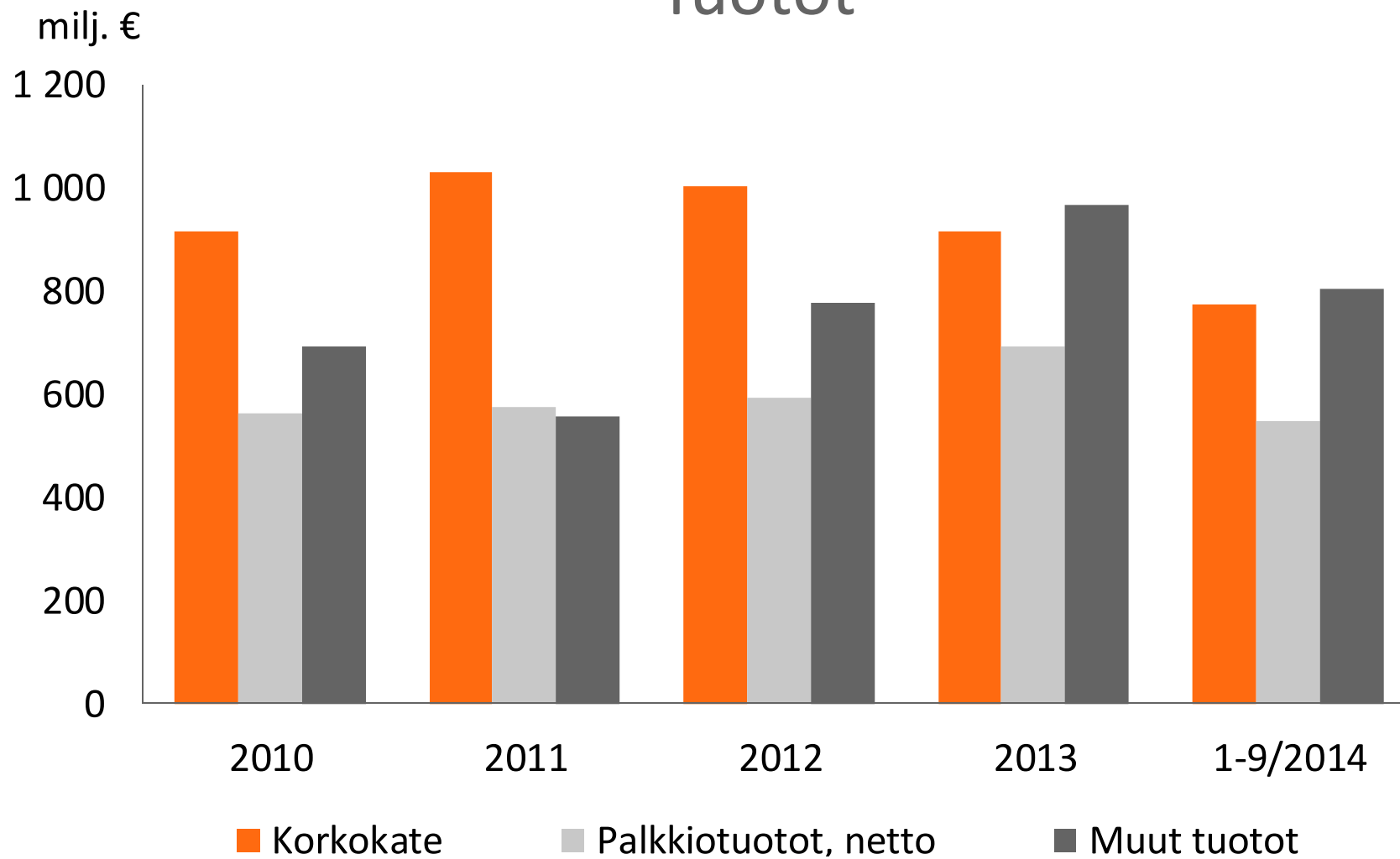
OP-Pohjola-ryhmä

Tulos ennen veroja

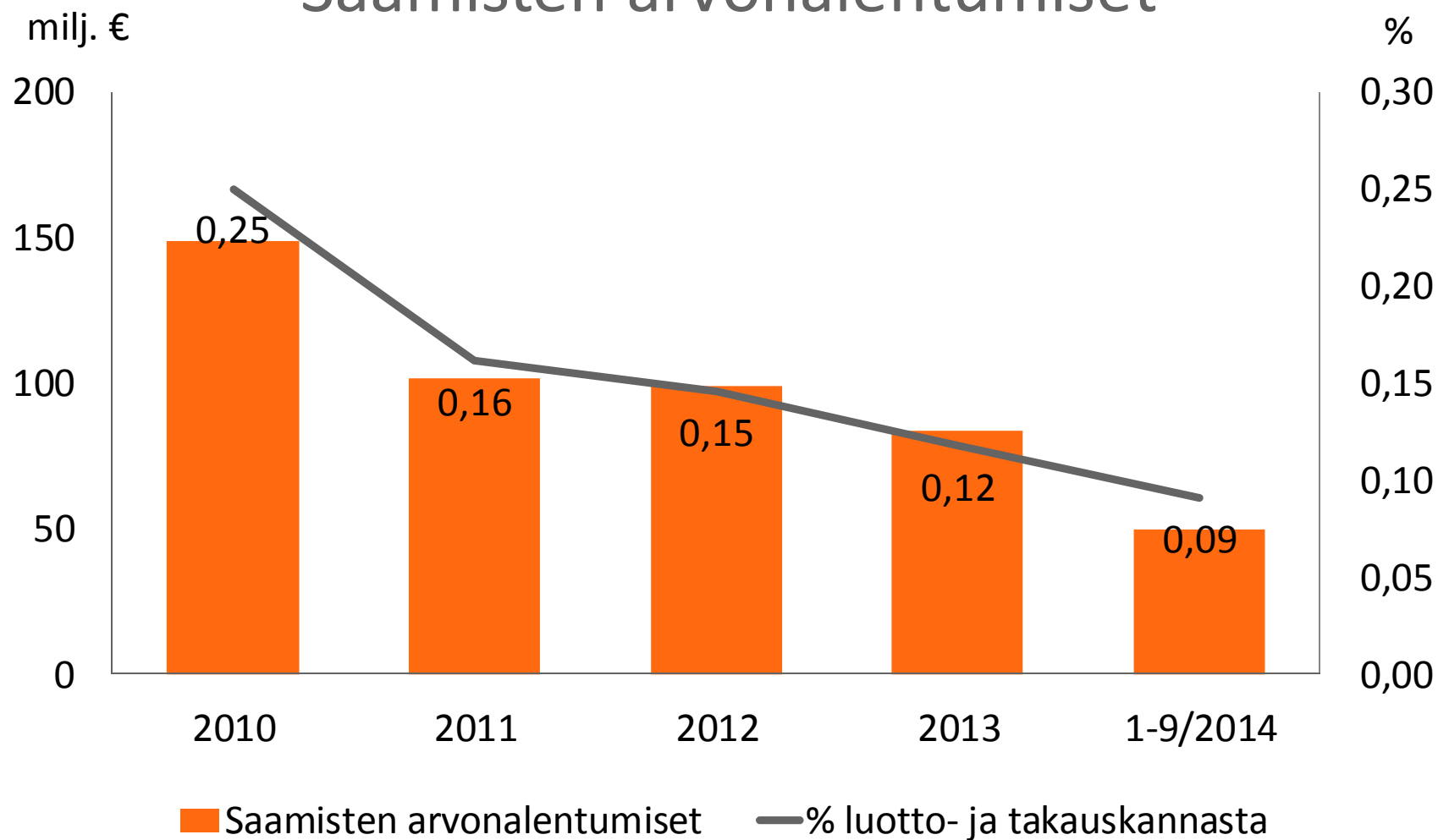
OP-Pohjola-ryhmä

Tuotot

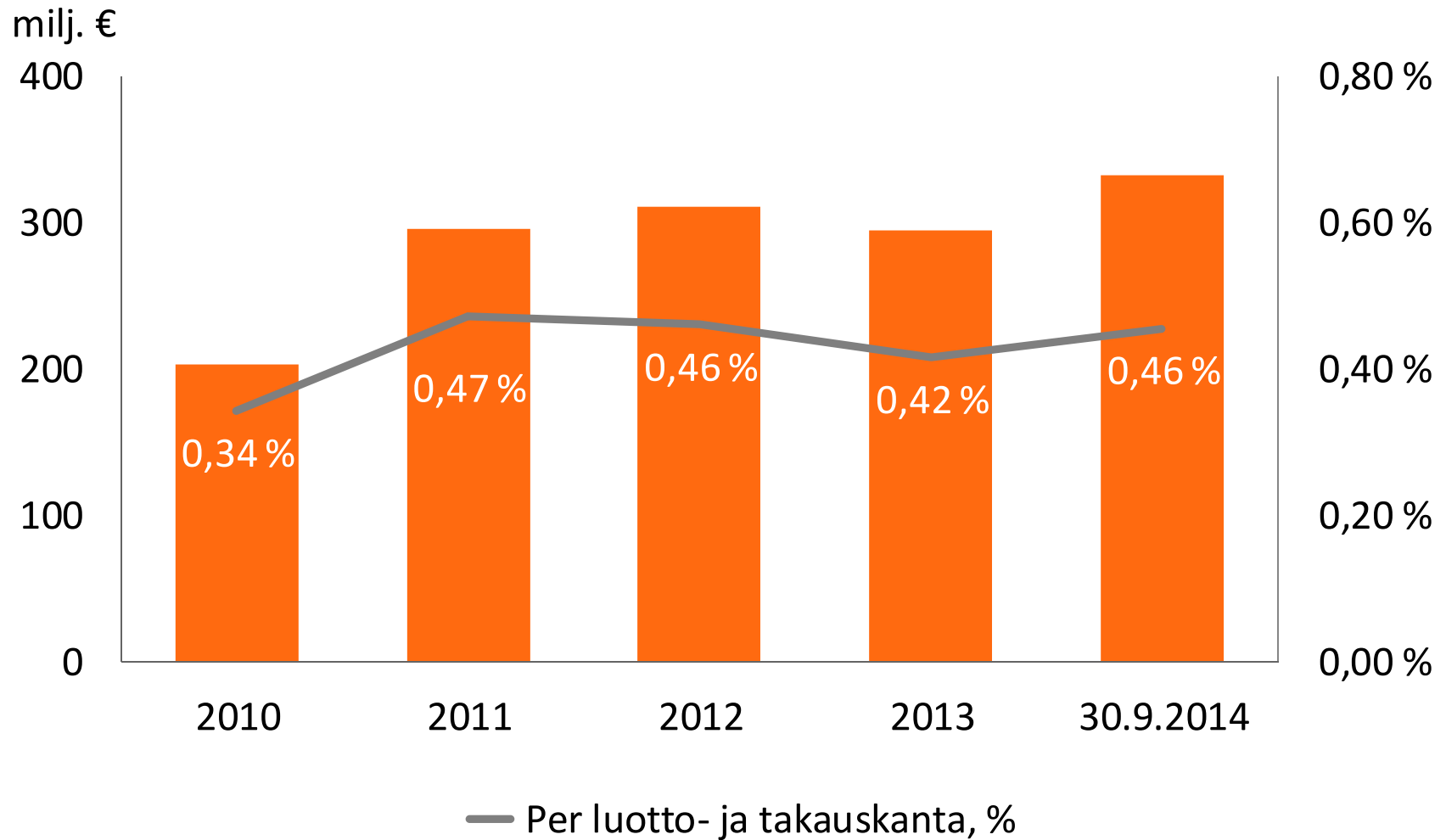
OP-Pohjola-ryhmä

Saamisten arvonalentumiset

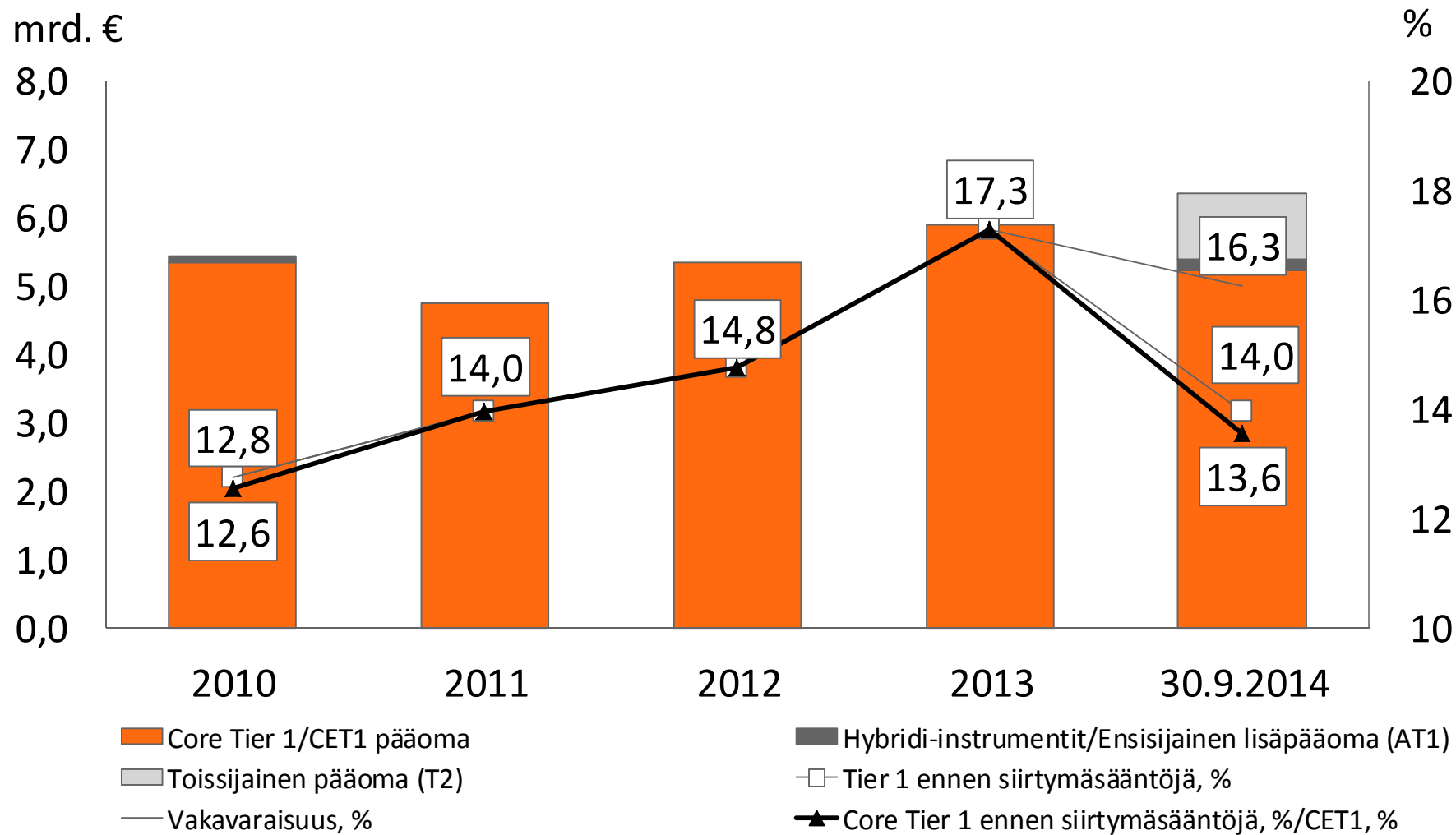
OP-Pohjola-ryhmä

Yli 90 pv erääntyneet saamiset

Osuuspankkien yhteenliittymä

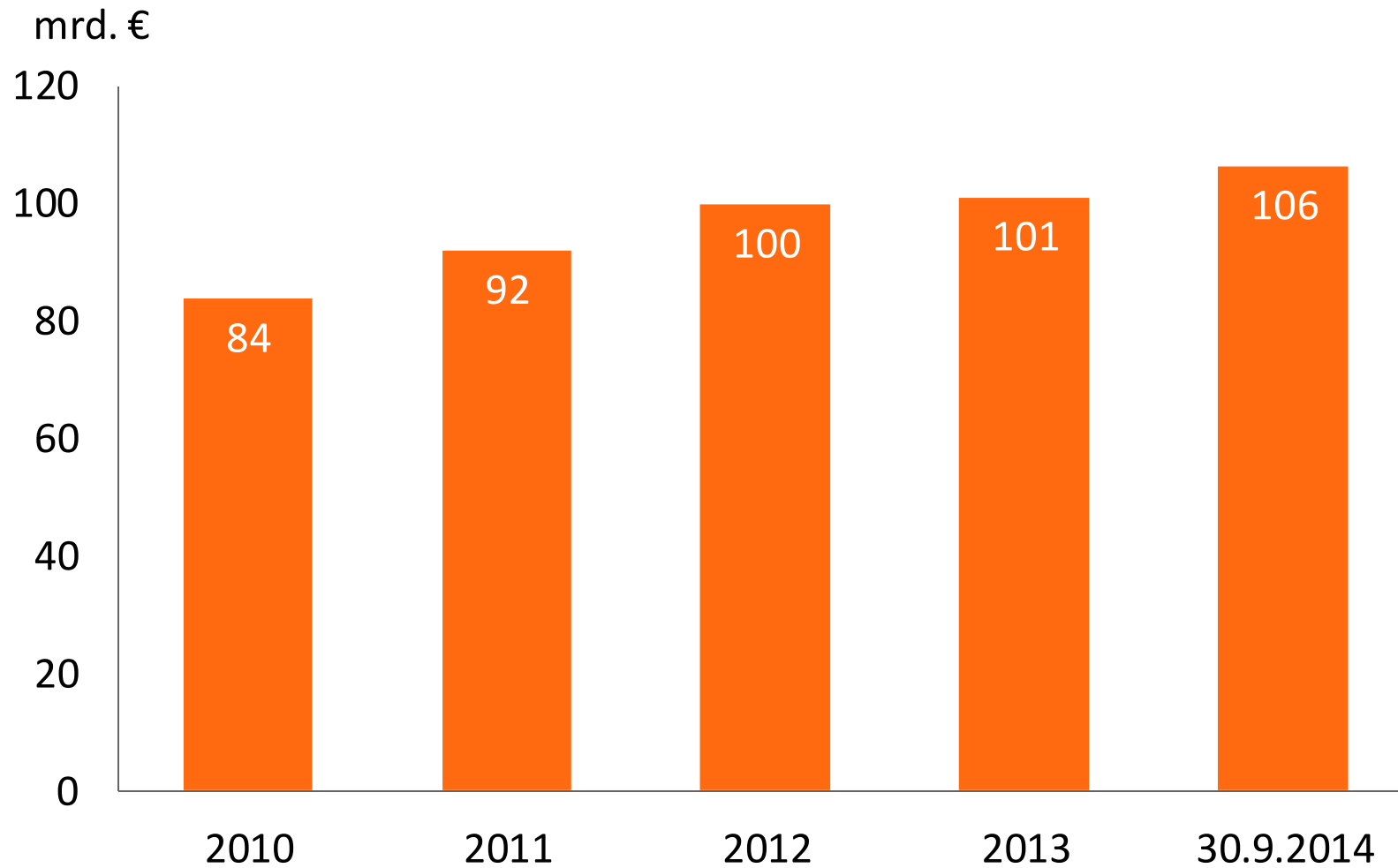
Omat varat ja vakavaraisuus

2013 asti CRD3 mukaan ennen IRBA siirtymäsäännöksiä (Basel I lattia)

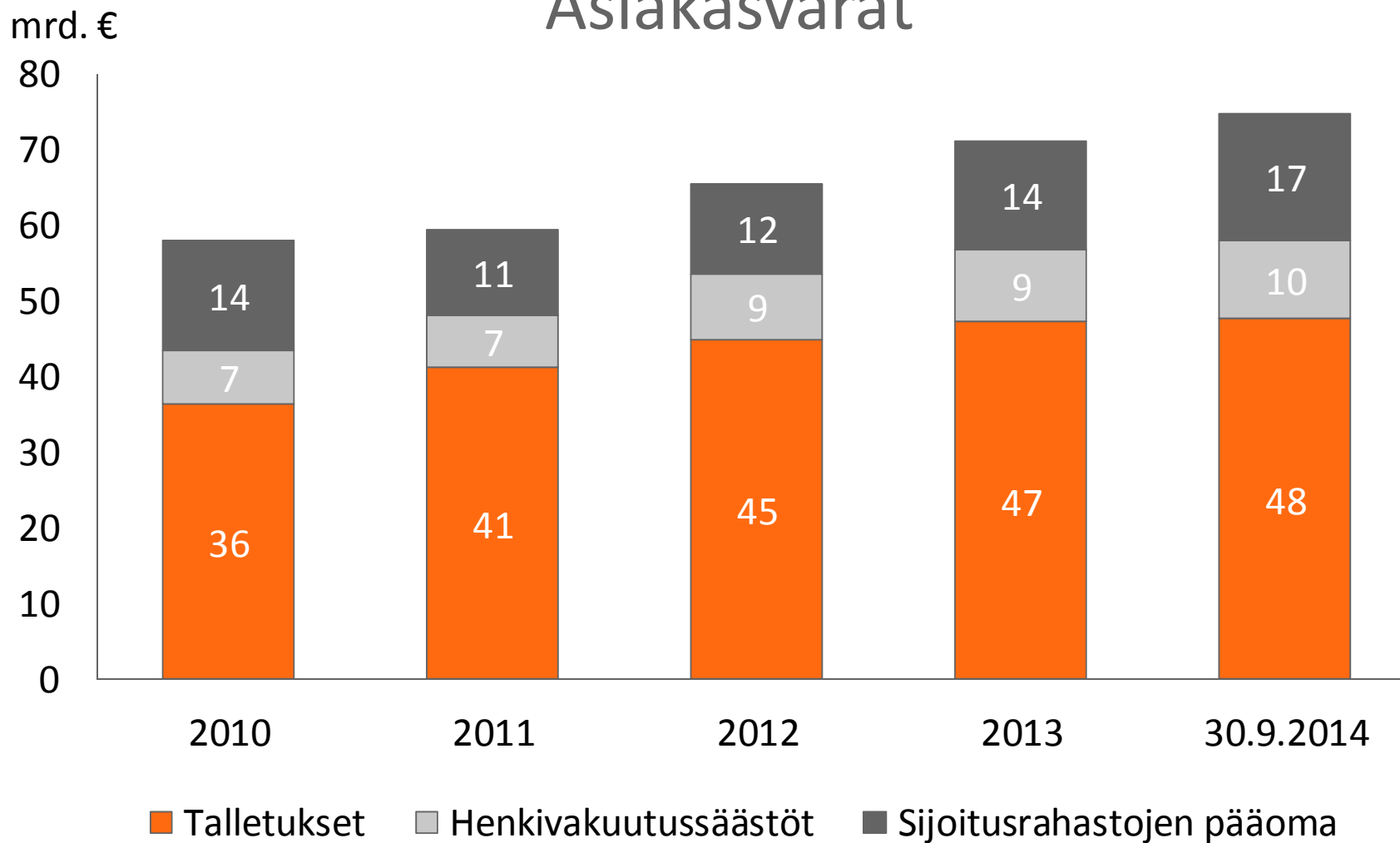
OP-Pohjola-ryhmä

Taseen loppusumma

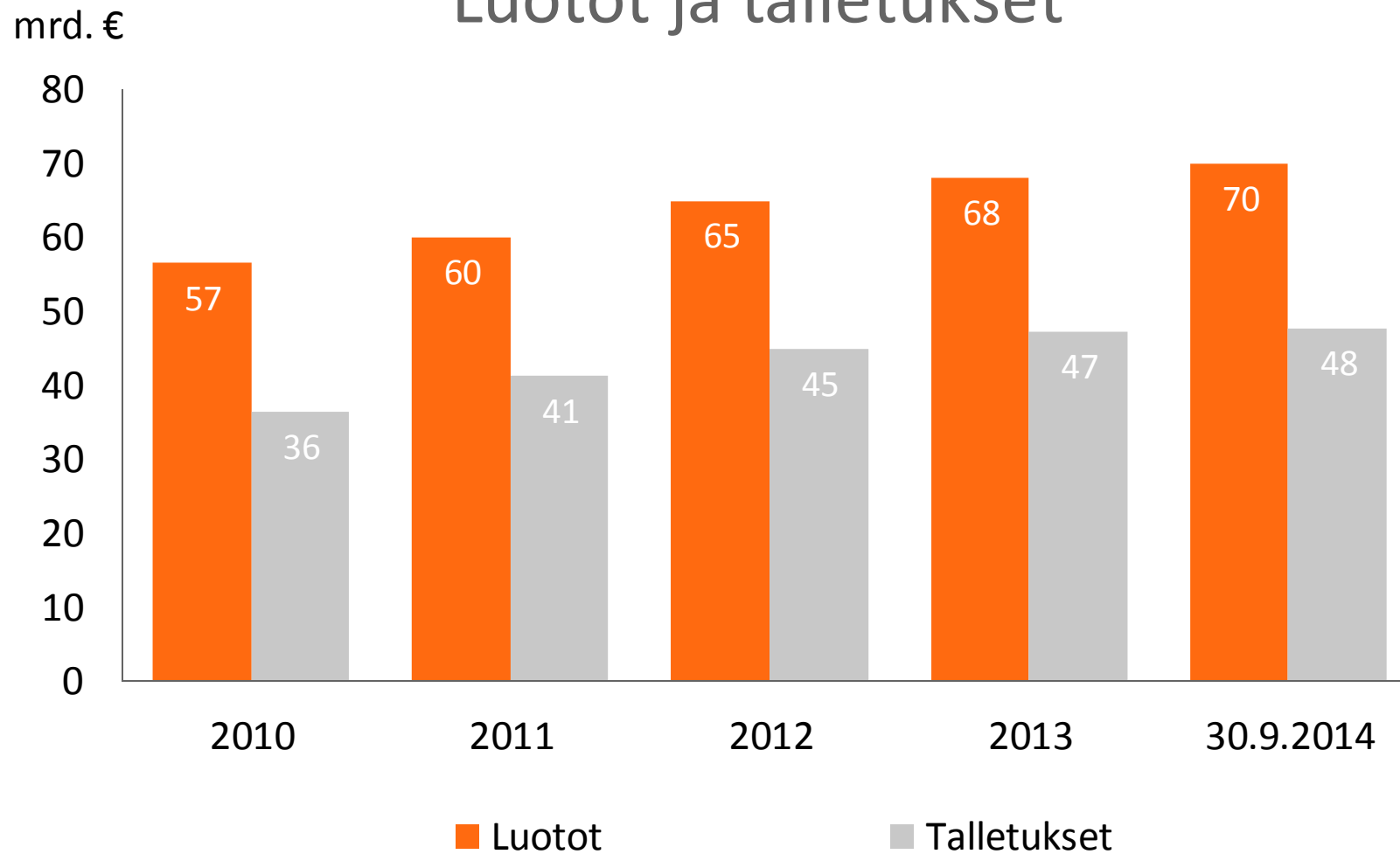
OP-Pohjola-ryhmä

Asiakasvarat

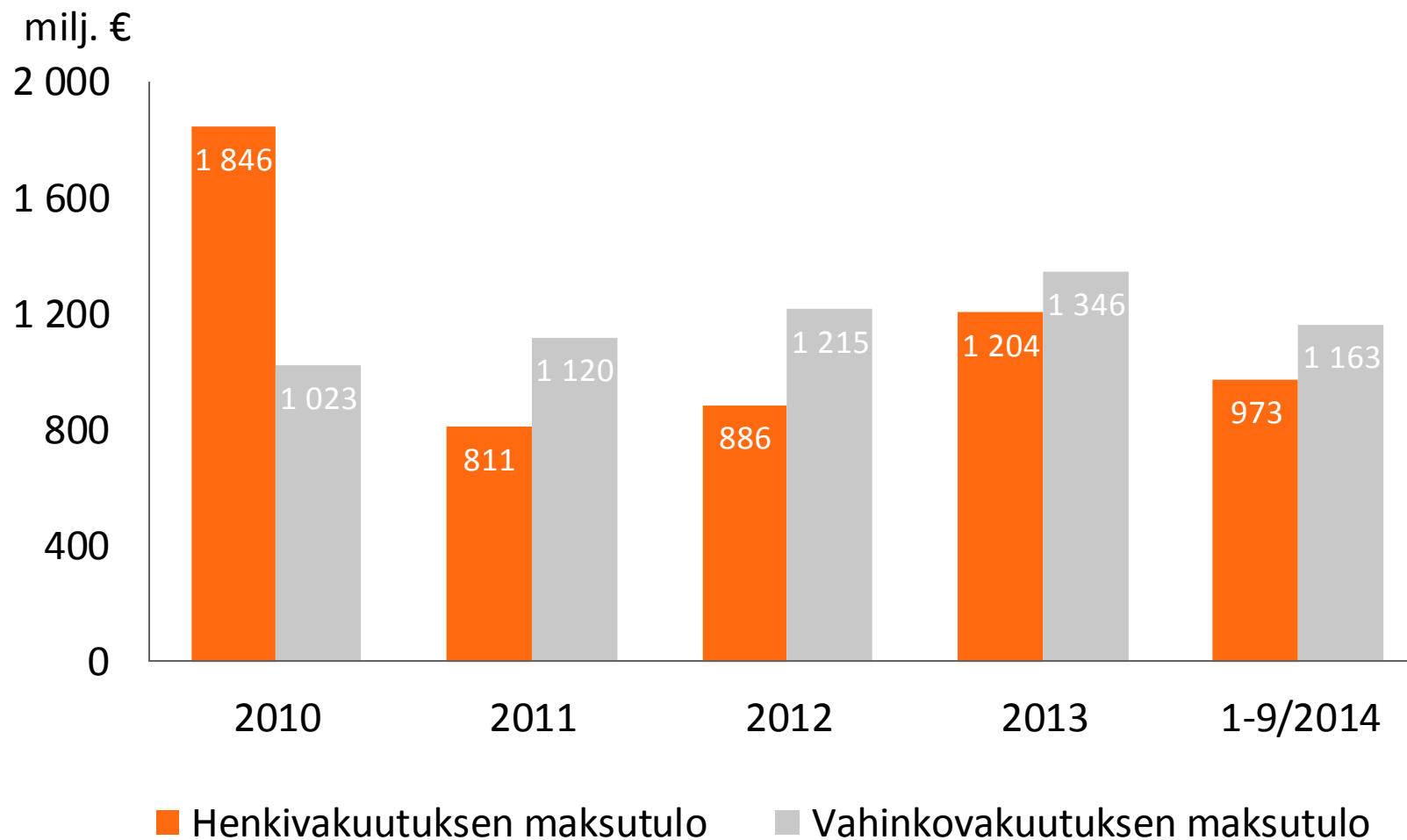
OP-Pohjola-ryhmä

Luotot ja talletukset

OP-Pohjola-ryhmä

Henki- ja vahinkovakuutuksen maksutulo

Kiitos